T.C.
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL SANAT EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE DİJİTAL ÇİZİM PROGRAMLARI KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN ÇEVRESEL TUTUM VE YARATICILIKLARINA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

PINAR KARABACAK

İZMİR-2022

T.C.
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL SANAT EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE DİJİTAL ÇİZİM PROGRAMLARI KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN ÇEVRESEL TUTUM VE YARATICILIKLARINA ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

PINAR KARABACAK

DANIŞMAN: PROF. DR. OĞUZ DİLMAÇ

İZMİR-2022

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Dijital Çizim Programları Kullanımının Öğrencilerin Çevresel Tutum ve Yaratıcılıklarına Etkisi" adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17/11/2022

Pınar KARABACAK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

ORTAÖĞRETİM GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE DİJİTAL ÇİZİM PROGRAMLARI KULLANIMININ ÖĞRENCİLERİN ÇEVRESEL TUTUM VE YARATICILIKLARINA ETKİSİ

Pınar KARABACAK

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temel Sanat Eğitimi Anabilim Dalı

Bu araştırma görsel sanatlar dersini alan ortaöğretim 10. Sınıf öğrencilerinin temel tasarım ilke ve elemanları ünitesindeki uygulamalarını dijital çizim programları (SketchBook, 3D modelleme vs.) kullanarak gerçekleştirmelerinin çevresel algı ve yaratıcılıklarına olan etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada amaçlı örneklem kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi kullanılarak öğrencilerin görüşlerini derinlemesine araştırabilme imkânı sağlanmıştır. Araştırmada çalışma grubunu, Menemen ilçesine bağlı Halide Gencer Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde, 2021-2022 bahar yarıyılında, 10. Sınıfta öğrenim gören ve görsel sanatlar dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada 12 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış, analizleri yapılmıştır. Lise düzeyi görsel sanatlar dersi alan bir grup öğrenci üzerinde yapılan araştırmada öğrencilere uygulama yapabilecekleri basit düzeyde dijital çizim programları kullandırılmış, bu sayede öğrenmiş oldukları temel tasarım bilgilerini uygulamaları sağlanmıştır. Bu araştırma sonucu elde edilen bulgular ışığında; öğrencilerin hızlı ve aşırı tüketim sonucu neler kaybettikleri üzerine düşünmeleri sağlanmış, farkındalıkları artmıştır. Öğrenciler üzerinde uygulanan görüşme formu ve gözlemlerimiz göstermiştir ki; sadece anlatım değil kullanılan dijital aplikasyonlar sayesinde öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinde artış sağlanmış, görsel sanatlar dersine olan alaka ve istekleri de artarak çevrelerine daha duyarlı hale gelmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Temel Tasarım, Görsel Sanatlar, Geri Dönüşüm, Dijital Çizim Programları, Yaratıcı Düşünme.

ABSTRACT

Master's Thesis

The Effect of Using Digital Drawing Programs in Secondary Education Visual Arts Class on Students' Environmental Attitudes and Creativity

Pınar KARABACAK

İzmir Kâtip Çelebi University

Graduate School of Social Sciences

Department of Basic Art Education

This study was carried out in order to determine the effect of the implementation of the basic design principles and elements of the secondary school 10th grade students taking the visual arts course using digital drawing programs (SketchBook, 3D modeling, etc.) on their environmental perception and creativity.

Purposive sampling was used in this study. By using the qualitative research method, the students were given the opportunity to investigate their views in depth. The study group in the research consists of students studying in the 10th grade and taking the Visual Arts course in the spring semester of 2021-2022 at Halide Gencer Vocational and Technical Anatolian High School in the district of Menemen. In the research, a semi-structured interview form consisting of 12 questions was used and analyzed. In the research conducted on a group of students who took high school visual arts courses, students were provided with simple digital drawing programs that they could practice, thus enabling them to apply the basic design knowledge they had learned. In the light of the findings obtained as a result of this research; students were made to think about what they lost as a result of rapid and excessive consumption, and their awareness increased. The interview form applied to the students and our observations showed that; Thanks to the digital applications used, not only the narration, the students' creative thinking skills have increased, their interest and desire for the visual arts lesson has increased and they have become more sensitive to their environment.

Keywords: Basic Design, Visual Arts, Recycling, Digital Drawing Programs, Creative Thinking.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ ii

ÖZET iii

ABSTRACT v

TABLOLAR DİZİNİ viii

ŞEKİLLER DİZİNİ x

KISALTMALAR LİSTESİ xi

ÖNSÖZ xii

TEŞEKKÜR ix

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM 4

1.ÇEVRE BİLİNCİ VE YARATICILIK 4

1.1. Çevre Bilinci Nedir? 4

1.2. Genel Çerçevede Çevre Sorunları 6

1.3. Çevre Eğitimi Kavramı 7

1.4.Sanat Eğitimi ve Teknoloji 8

1.5. Yaratıcılık 10

1.6. İlgili Çalışmalar 11

1.8. Araştırmanın Sınırlılıkları 14

İKİNCİ BÖLÜM 15

2.YÖNTEM 15

2.1.Araştırmanın Modeli 15

2.2. Araştırmanın Süreci 16

2.3. Veri Toplama Aracı 19

2.3.1.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu 19

2.4.Verilerin Analizi 21

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 22

3. BULGULAR 22

3.1. Bulgular 22

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 42

SONUÇ TARTIŞMA 42

KAYNAKÇA 45

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik özellikleri …… 20

Tablo 2. Görsel sanatlar dersinde tasarım ilke ve elemanları ünitesinde dijital çizim programları kullanılmasının, geleneksel malzemelerden (kâğıt, kalem, silgi vb.) farklılıklarına ait görüşler……22

Tablo 3. Dijital çizim programlarını kullanırken herhangi bir zorlukla karşılaşılıp karşılaşılmadığı ile ilgili görüşler……23

Tablo 4. Dijital çizim programlarının görsel sanatlar dersi için uygunluğu ve süreçte geliştirilmesi düşünülen konular hakkındaki görüşler……...…….25

Tablo 5. Dijital çizim programlarının çevre kirliliğine ilişkin olumlu veya olumsuz görülen etkilerine ilişkin görüşler……..…..27

Tablo 6. Uygulanan bu eğitim sürecinden sonra okulda veya bulundukları mahallelerinde çevre temizliği gibi faaliyetlere gönüllü katılmak isteyip istemedikleri hakkındaki görüşler……...…..28

Tablo 7. Tasarım eğitiminde teknolojiyi kullanmanın öğrencileri çevre konusunda daha duyarlı yapıp yapmadığına ilişkin görüşler……30

Tablo 8. Tasarım yapma sürecinde dijital çizim programlarını kullanmanın daha yaratıcı olmaya yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşler…….32

Tablo 9. Teknolojiyi kullanmanın, tasarımlar gerçekleştirilirken karşılaşılan problemlere çözüm yolu bulmakta yardımcı olup olmadığına ilişkin öğrenci görüşleri……..33

Tablo 10. Teknoloji kullanarak çalışmalar yapmanın özgünlük ve özgürlük anlamında bir farklılık yarattı mı? Sorusuna ilişkin görüşler…….…….35

Tablo 11. Dijital çizim programlarının kullanan öğrencilerin derse karşı olan ilgisi üzerine ilişkin görüşler…….…….36

Tablo 12. Dijital çizim programları kullanmanın estetik ve tasarım becerilerinize olumlu yönde bir etkilerine yönelik görüşler…….……..37

Tablo 13. Görsel sanatlar öğretmeninin kullandığı yöntem ve tekniklerin tasarım üretme sürecinize yönelik etkileri hakkında görüşler……..39

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Araştırma süreci……15

KISALTMALAR LİSTESİ

3D	**:** 3 Dimensions (Üç Boyutlu)
çev.	**:** çeviren
Ed.	**:** Editör
haz.	**:** hazırlayan
BM	**:** Birleşmiş Milletler
AB	**:** Avrupa Birliği
AGİT	**:**Avrupa Güvenlik ve İş birliği Teşkilatı
OECD	**:** Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı
Vs.	**:** Vesaire
Vd.	**:** Ve Diğerleri

ÖN SÖZ

Çağımızın gereği dijitalleşme, teknoloji kullanımı her alanda olduğu gibi eğitimi de etkisi altına almaktan geri durmamıştır. Dolayısıyla eğitim sürecinin gelişimi kaçınılmaz olarak teknolojinin gelişimi ve değişimi ile doğru orantılıdır. Eğitim sürecinde kullanılan tekniklerin geri kalmışlığı bu anlamda yadsınamaz.

Günümüzde ortalama ortaöğretim çağına gelmiş öğrencilerin yüzde doksanının akıllı telefon kullandığı düşünülürse kullanılan öğretim yöntemlerinin de bu doğrultuda değişimi şart hale gelmektedir. Kullanılan kâğıt, boya, kalemler gibi malzemeler artık fazladan atık oluşturmakta; öğrencilerin cep telefonlarına indirebilecekleri basit düzey aplikasyonlar bu malzemelerin yerini tutabilmektedir. Bu programlardan alınan dijital dosyalar da kolaylıkla online ortamda iletilebilecek ve çevresel atık oluşumunu ortadan kaldırabilecektir.

Çalışmada lise düzeyi 10. Sınıf öğrencileri aldıkları ders içeriğinde tasarım ilke ve elemanlarını tasarım uygulama programları olan Sketchbook ve 3D modelleme programları üzerinde çalışmalar yaparak öğrenmişlerdir. Eğitim Öğretim sürecinin ikinci dönemine denk gelen zamanda süreç için ders planı hazırlanmış ve plan doğrultusunda dersler işlenmiştir. Süreç boyunca öğrencilerin dikkatleri çevrelerinde oluşan kirliliğe odaklanmıştır. Tasarım ilke ve elemanları konusu çerçevesinde çevrelerinde oluşan kirlilikle bağlar kurularak dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Uygulamalar yapılırken öğrenciler üzerinde olumlu etkileri gözlenmiş, yaparak, yaşayarak ve aynı zamanda eğlenerek öğrenme sağlanmıştır. Çalışmalar sonucu elde edilen bulgular ışığında; öğrencilerin hızlı ve aşırı tüketim sonucu neler kaybettikleri üzerine düşünmeleri sağlanmıştır. Öğrenciler üzerinde uygulanan görüşme formu ve gözlemlerimiz göstermiştir ki; sadece anlatım tekniği değil, kullanılan dijital uygulamalar sayesinde öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinde artış sağlanmış, görsel sanatlar dersine olan alaka ve istekleri de artarak çevrelerine daha duyarlı hale gelmişlerdir.

Pınar KARABACAK

İzmir-2022

TEŞEKKÜR

Çalışmanın hazırlanmasında bana rehberlik eden, araştırma sürecinde yardımlarını esirgemeyen, görüş ve önerileriyle beni yönlendiren, kendisini tanımaktan onur ve gurur duyduğum değerli danışman hocam Prof. Dr. Oğuz DİLMAÇ' a, çalışmalarım sırasında manevi desteğini her zaman hissettiğim kıymetli okul müdürüm Volkan AKTÜRK' e ve tüm öğretmen arkadaşlarıma, eğitim ve kendimi yenileme sürecim boyunca bana her zaman destek olan eşim Levent KARABACAK ve bana olan güvenleriyle her zaman beni yüreklendiren kıymetli çocuklarıma, teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Pınar KARABACAK

GİRİŞ

Dünya ve insanlık tarihi çok uzun zaman önce başladı, ancak çevresel sorunlar Sanayi devrimi sonrasında aşırı fosil yakıt tüketimi ile görünür hale gelmeye başlamıştır (Bostancı ve Yıldırım, 2019). Bu sorunun çözüme yönelik ilk adım 1972 Stockholm Konferansı ile küresel ölçekte çevre ele alınmıştır (Handl, 2012). O tarihten sonra çevre sorunları UNESCO başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu ve hükümet tarafından gündeme getirilmiş olmasına rağmen bugün hala çözülememiştir. Ekolojik ayak izi, doğal tahribatın en önemli göstergesi, 1961 yılında dünya genelinde 0.73 iken, bu değer 2016 yılında 1,69'a yükselmiştir (Kılınç, 2021). Türkiye'de 1972 yılında ekolojik ayak izi biyolojik kapasiteyi ilk kez aşmış ve 2007 yılında yaklaşık 1,6 kat artmıştır.

60 kuşağından milenyum kuşağına kadar herkesin en az bir teknolojik alete sahip olduğu günümüzde, teknolojinin hayatımızın her alanına olduğu gibi eğitime entegre edilmesi de kaçınılmaz olmuştur. Sanat ve teknoloji birbirleriyle sürekli etkileşim halinde olan ayrılmaz iki parçadır. Bu etkileşim, özellikle Endüstri Devrimi sonrasında, sanat, makine ve bilimin birbirleriyle daha da fazla kaynaşmaya başladığı dönemlerde belirgin hale gelmiştir. Günümüzde ise sanat eserinin üretildiği önemli ortamlardan biri haline gelen bilgisayar teknolojilerinin hızlı bir şekilde gelişmesiyle birlikte bu etki kendini daha fazla göstermiştir. Öyle ki yeni dönemde üretilen sanat eserleri, sanat kavramının değişmesine yol açmıştır (Altınkaya, 1998: 47).

Çağımızın en önemli gerekliklerinden biri olan bilgisayarlar ve tabletler, günümüzde dijital çizim programları yüklenerek fevkalade profesyonel çizimler yapılabilmektedir. Aynı zamanda çizimlerini zamanla geliştirmek isteyen öğrenciler için eğitim programları ve farklı deneyimler için yazılımlar üretilmektedir. Günümüz öğrencilerinin hemen hepsinde akıllı telefonların mevcut olduğu düşünülürse bahsi geçen programların telefonlarına kurulumu ve kullanımı da ne kadar kolay olabildiği anlaşılacaktır. Öğrencilere bahsi geçen yöntemle derslerin işlenebileceği

aktarıldığında, öğrenciler dersi daha bir merak ve heyecanla dinleme ve katılım gösterme eğilimde oldukları gözlemlenmiştir.

Uzun ve tek taraflı bilgi aktarımdan oluşan geleneksel yöntemlerle işlenen dersler öğrenciler tarafından ilgi çekici görülmeyerek bu süreçlere pek sıcak bakılmamaktadır. Ayrıca dijital dünyanın ilk nesli olan Z kuşağı üyelerinin, 'aynı anda birden fazla göreve odaklanabilmeleri' nedeniyle geleneksel eğitim materyallerinden farklı olarak oldukça yenilikçi öğretim stilleri ile yetiştirilmeleri önerilmektedir (Erden, 2017). Diğer yandan yeni nesil öğrencilerin görsel sanatlar dersinden beklentilerindeki artış ve çağın problemi olan çevre bilincinin oluşmaması bu dersin önemini daha da arttırmaktadır. görsel sanatlar dersi sadece resim çizimi olmamakla birlikte aynı zamanda öğrencinin çevresindeki oluşumları da estetik bir kaygıyla şekillendirebilmesi yetkinliğini de yanında getirmektedir. Dersin verimli, işleyiş açısından zevkli ve tasarruflu hale getirilmesi ile hem öğrenciyle zevkli zaman geçirilebilmiş hem de çevre bilincini aşılanmaya başlanmış olacağı düşünülmüştür. Ders işleyişi sırasında öğrencilerin zaten günlük uğraşları olan dijital cihazlar artık eğitime entegre olarak verimli de kullanılmaya başlanacaktır. İşleyişte teknolojinin de kullanımı ile öğrenci kâğıt, boya vs. atıklar da oluşturmayacağından çevre bilinci oluşturulmaya başlanacaktır.

Milyarlarca yıllık geçmişi ile dünya içinde barındırdığı insan haricinde diğer canlılar tarafından herhangi bir bozulmaya maruz kalmamıştır. Özellikle son iki yüz yıldır artan bu yıkımın en büyük nedenleri bilinçsizliktir. Bunun önüne geçmek ancak eğitimle mümkündür. Genel eğitimde çevre konusunda farkındalık ve duyarlılığın artırılması çevre eğitimi ile elde edilebilir. Çevre eğitimi günümüzde yaşanan çevre sorunlarının gündemleri üzerinden tekrar ele alınmalıdır. Geri dönüşüm kavramı gibi dünya gündeminde ilk sıralarda yer almaktadır. Yeniden geri dönüşüm içine katabildiğimiz tükettiğimiz malzemelerin atıkları hammadde ihtiyacını azaltmaktadır. Böylelikle geri dönüşüm insan ve doğa arasındaki dengenin yeniden sağlayarak sürdürülebilir bir yaşam için katkı sağlamış olur. Geri dönüşüm eğitiminin okullarda ilkokul ve ortaokul öğrencilerine verilmesinin gerekliliği buradan kaynaklanır. Teknolojinin derslerde kullanılması ise atık malzemeyi ortadan kaldıracaktır. Kâğıt, kalem ve boya malzemeleri gibi ağırlıklı olarak doğadan elde edilen malzemelerin kullanımının teknolojinin sürece dahil olması ile birlikte

azalacağı ve çevrenin daha az kirleneceği bilinmektedir. Çevre eğitimi alan ve bu bilinçle yetişen çocuk hayatının ilerleyen zamanlarında bu konuya önem verecek ve bu bilinçte yeni nesillerin yetişmesine olanak sağlayacaktır. Milli eğitim müfredatında çevre ile ilgili kazanımların yer aldığı dersler bulunmaktadır. Çevre eğitimine yönelik kazanımlar; çevre hakkında bilgilendirme, duyarlılık geliştirme üzerine hazırlanmıştır ve geri dönüşüm eğitimine de yer verilmiştir (Çelik, 2011)

BİRİNCİ BÖLÜM
1.ÇEVRE BİLİNCİ VE YARATICILIK

1.1. Çevre Bilinci Nedir?

Çevre bilinci kavramının çok çeşitli kullanım alanları olmakla birlikte günümüzde kendini en yoğun olarak gösterdiği alan politikadır. Çevre bilincinden amaçlanan, birçok bilim adamının da vurguladığı gibi çevre bilgisi, çevreye olan tutum ve çevreye yararlı davranışladır (Erten, 2004). Çevre bilinci, doğada diğer canlılarla, bitkilerle paylaşılan yaşam alanına saygılı ve korumacı tutum sergilemesi diye tanımlanabilir. Çevre bilincinin öğrencilere kazandırılması, tüm insanlığa temiz ve yaşanabilir dünya bırakmanın en büyük adımlarındandır. Teknolojinin doğru kullanımı öğrencinin eğitim hayatına sağlıklı girişi ile hem zamandan tasarruf hem de atıklardan kurtulma olanağı sağlayacaktır. Aksi taktirde öğrencinin geleneksel yöntemlerin dışına çıkamayacağı gibi fazladan malzeme atığı oluşacaktır. Beklentilere cevap veremeyen eğitim uygulamaları öğrencinin merakını körelterek gelişime açık olmamasına neden olacaktır. Aynı zaman da klasik eğitim yöntemleri maddi olarak da öğrenciye ağır gelebilmekle birlikte, öğrenciler arasında farklı maliyette malzeme alımları olacağından ortaya çıkabilecek eşitsizlik durumu öğrenciyi demoralize edecektir. Dolayısıyla ders işlenirken geçirilen süreç öğrenciyi farklı boyutlarda olumsuz etkilediği gibi verilen bilginin de kalıcılığı olmayacaktır.

Bu gibi durumlar öğrencinin beklentisini cevaplamadığı için bilginin kalıcılığını olumsuz yönde etkileyerek, 21. yy. becerilerini kazanmasına da büyük bir engel oluşturmaktadır. Wagner (2008) 21.yy. öğrencilerinin ihtiyaç duyacağı 7 beceri olduğunu savunmaktadır. Bunlar;

1.Eleştirel düşünme ve problem çözme,

2. Ağlar genelinde iş birliği yapmak ve etki yaratarak öncülük etmek,

3. Hız ve uyum,

4. Girişkenlik ve girişimcilik,

5. Etkili sözlü ve yazılı iletişim,

6. Bilgiye erişme ve bilgiyi analiz etme,

7. Merak ve hayal gücü.

Belirtilen bu becerilerin kazandırılmasında öğrenci katılımının desteklendiği eğitim yöntemleri ön plana çıkmaktadır. Öğrencinin gelişimini takip edebilmesi, sürekli geri bildirim sağlayan bir öğrenme uygulanabilmesi ve çağın değişen beklentilerini karşılayabilme gibi nedenlerden dolayı bu yöntemler teknoloji destekli olarak uygulanması zorunluluk haline gelmiştir (May, vd. 2013). Gelişen ve değişen dünya düzeninde artık bu yaş grubu öğrencilerin hayatlarında teknoloji vazgeçilmez bir unsur olarak yerini almıştır. Teknolojinin varlığı öğrenci ile iletişim ve koordinasyon noktasında eğitimin kalitesini yükseltmeye yardımcı olmaktadır.

Özellikle tüm dünya da olduğu gibi ülkemizde de COVİD-19 salgını nedeniyle eğitimin tüm kademelerinde uzaktan eğitime zorunlu bir geçiş yaşanmış ve eğitimde hibrit anlayışa geçiş, çağın şartları göz önüne alındığında kaçınılmaz olmuştur. Uzaktan eğitim, eğitimin uydu, video, ses, bilgisayar, multimedya teknolojisi ve benzeri araçlar aracılığıyla uzak bir ortama elektronik olarak iletilmesidir. Bu yöntem ile bilgisayar destekli, öğretim, çevrimiçi öğretim, e-öğretim gibi yöntemleri içermektedir. Bu yöntemle geniş bir öğrenci kitlesinin eğitim ihtiyaçları nerede ve ne zaman isterlerse karşılanmaktadır. Web destekli uzaktan eğitim, geleneksel öğretim yöntemlerine göre öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır (Dilmaç, 2020). Çalışırken eğitimine devam etmek isteyenler tarafından uzaktan eğitim tercih edilmektedir. Zayıf internet bağlantısı, öğretim elemanlarının uyguladığı belirli öğretim yöntemleri ve sınav anında karşılaşılan bazı olumsuz durumlar bu yöntemin kullanımında yaşanabilecek zorluklardan bazılarıdır (Özyürek, vd. 2016). İlgili alanyazın taramalarında Türkiye bağlamında WhatsApp gibi sosyal medya araçlarının tam öğrenme modeliyle birlikte kullanılmasının olumlu olduğu sonucuna ulaşan araştırmaların (Turaç, vd. 017) yanı sıra, mobil uygulamalara dayalı öğrenmenin öğrencilerin öğrenmesi açısından daha faydalı olduğu sonucunu ortaya koyan yurtdışında gerçekleştirilen araştırmalarda bulunmaktadır (Lee, 2015). COVID-19'un ortaya çıkmasından sonra internet ve teknolojilerin kullanımı olağanüstü bir büyüme kaydetmiş ve öğrencilerin bu sürece uyumunda gösterdikleri esneklik ve etkileşim

kurma yeteneklerini ortaya koyan farklı araştırmalarda bulunmaktadır (Holt vd. 2020). Dolayısıyla günümüz öğrencilerinin teknolojiyi kullanabilme becerileri göz önüne alındığında web destekli öğrenme yöntemlerinin kullanılması sanat ve tasarım eğitiminin kalitesini ve cazibesini arttırmıştır. Aynı zamanda derse olan ilgilerinin de artmasını desteklemiştir. Neler yapabileceği noktasında potansiyelinin farkına varmasını sağlamış aynı zamanda deneme yanılma yoluyla görselleri daha çok yönlü takip edebilmişlerdir. Yapılan araştırmada öğrencilerin zaten kullanabildikleri dijital cihazlar kullanılarak dijital uygulamalar yoluyla çizim nasıl yapılabilir basit ve ileri düzey örneklerle gösterilmiştir.

1.2. Genel Çerçevede Çevre Sorunları

Çevre sorunlarına çözüm bulmaya yönelik dünya genelinde çalışmalar, 1960'lı yıllardan itibaren uluslararası toplumun gündemini meşgul etmeye başlamıştır. Çevre sorunlarının uluslararası bir nitelikte olması, BM, Avrupa Birliği (AB), Avrupa Güvenlik ve İş birliği Teşkilatı (AGİT), Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) gibi birçok uluslararası kuruluşun konuyla ilgilenmesini gerektirmiştir. Çevrenin korunması konusundaki çalışmaların önemli bir kısmını kamuoyu bilincinin ve katılımının artırılması oluşturmaktadır.

Günümüzde küresel çevre sorunları çok ciddi boyutlara ulaşmıştır. Öyle ki bu sorunlar gelecek nesilleri tehdit etmeye başlamıştır. Dünya tarihine bakıldığında, özellikle Sanayi Devriminin ortaya çıkışıyla yükselişe geçen üretim-tüketim döngüsü sonucunda ortaya çıkan kirlilik, bugün engel olunamayacak çevre sorunlarına zemin hazırlamıştır. Çevre sorunları ile mücadelede, insanın aracı ise teknolojidir. Doğa ile uyumlu kullanılabilecek teknolojilerle çevrenin korunup gelecek nesillere güven içinde aktarılabilmesi mümkündür. Teknolojiyi çevreye zarar verilebilecek ortamlar oluşturarak değil çevreye ve tüketim karşıtı olacak şekliyle kullanmak sanılanın aksine zarar değil yarar sağlamaktadır.

Çevre sorunu; havanın, suyun veya toprağın zamanla niteliğinin bozulması, insanların aşırı tüketime yönelmesi sonucu bitki ve hayvan topluluklarının neredeyse yok olmaya başlaması problemidir denilebilir. Çevre kirliliği genel anlamda değerlendirilecek olursa, dünya üzerindeki tüm varlıkların ekolojik dengesinin bozulmasıdır. Çevre kendini yenileyebilen bir oluşumdur. Bahsedildiği üzere

yaşamsal denge içinde var olan denge korunabildiği ölçüde doğa kendi dengesini bulabilecek ve kendini yenileyebilecektir. Sorunların ortaya çıkışındaki en önemli neden, insanın doğanın sahibini kendisi olarak görmesidir. Doğal kaynakların bilinçsizce kullanımı, insanlığı temel çevre sorunlarla karşı karşıya getirmiştir.

1.3. Çevre Eğitimi Kavramı

Çağımızın en büyük sorunlarından olan çevre kirliliği; aşırı tüketim, kontrolsüz gelişen sanayileşme ve hızlıca artan dünya nüfusunun etkisiyle büyük boyutlara ulaşmıştır. İnsan ve çevre arasında vazgeçilemez boyutta bir etkileşim bulunmaktadır. Bu etkileşim insanoğlunun varlığını sağlamaktadır. Bu etkileşimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için çevrenin korunması ve geliştirilmesi konusunda birtakım çabaların gösterilmesi gerekmektedir. Bu etkileşim sürecine zarar veren de çevreyi koruyan ve geliştiren de insandır. Çağdaş çevre bilinci insanlara, sağlıklı ve yaşanabilir bir ortamda yaşamayı insanların en temel haklarından biri olarak görmektedir. Büyük oranda insanoğlunun neden olduğu çevre sorunlarının ortaya çıkardığı bireysel ve toplumsal sorunlar, doğal olarak çözümlenebilmesi için çevre eğitimi kavramının da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Çevre eğitimi ile toplumlar bireyleri çevre konusunda bilinçlendirerek, çeşitli uygulamalarla sorunların çözümüne aktif katılmalarının sağlanmasını amaçlanmaktadır. Çevre eğitimi ile çevresel konulara duyarlı, sorumlu çevre davranışı gösteren insanlar yetiştirilebilir. İnsanların çevre ve çevre sorunları hakkında bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi insanoğlunun geleceği için son derece hayati bir konudur.

Günümüz teknolojisi öğrenmeyi hayli etkin hale getirmiştir. Öğrenmede sürekliliğin sağlanabilmesi, sürecin etkili değerlendirilmesi, gerekli ve doğru bilgiye hızlı ulaşım için öğrenme-öğretme ortamlarındaki teknoloji kullanımının etkinleştirilmesi gerekmektedir. Eğitim faaliyetleri sürecinde öğrencilerin üretkenlikleri, odaklanma süreleri, ilgileri, merakları ve yaratıcılıkları üzerine düşünülmüş bir anlayışla hareket edilmelidir. Teknoloji okullarda verilen birçok sıkıcı ödevi daha eğlenceli ve etkin hale getirebilmektedir. Artık günümüzde web tabanlı ev ödevleri verilmekte ve bunların kontrolü daha sağlıklı bir şekilde yapılabilmektedir. Örneğin öğrenci uygulama üzerinde yaptığı çalışmanın

görüntüsünü anında kayıt altına alarak öğretmenine ulaştırabilmektedir. Öğrenciler verilen görevi kendisine uygun yer ve hızda çalışabilmektedirler (Aleven, vd. 2006). Tüm derslerde olduğu gibi özellikle tasarım ve yaratıcılık temelli bir ders olan görsel sanatlar dersi için de aynı durum geçerlidir. Öğrenci çalışmalarını geleneksel yöntemler dışında daha aşina olduğu, içine doğduğu bu teknolojik dünyada daha özgür biçimde ortaya koyabilme şansı yakalamaktadır.

1.4.Sanat Eğitimi ve Teknoloji

İnsanlığın başlangıcından bu yana sanat, gelişmemizde ve evrimimizde önemli bir unsur olmuş; bir kaynak, araç ve ifade biçimi olarak hizmet etmiştir. Sanat, bir halkın somut ve somut olmayan kültürünün bir parçasıdır, bir topluluğu temsil eder ve toplumsal rolü, ona ait olanlar için bir araç olarak hizmet eder. Bunların yanı sıra yeni teknolojilerle birleştiğinde, bireyde yaratıcı ve sosyo-eğitimsel becerilerin gelişimini kolaylaştıran bir araç olarak da karşımıza çıkmaktadır (Serkova, 2020).

Latince artis'ten gelen sanat teriminin, plastik ve görsel kaynakları kullanarak, gerçek veya hayali olsun, dünya hakkında hassas bir vizyonu ifade etmek için insanlar tarafından yapılan tüm yaratımları kapsamaktadır. Bu, insanların duyularını harekete geçirmelerine, çevrenin onlarda oluşturduğu algıları bilmelerine ve bunları duygularıyla birlikte ifade edebilmelerine, zihni ve bedeni duyarlı hale getirmelerine olanak tanıyan bir etkileşim aracı olarak nihai amaçlarından biri de burada ortaya çıkmaktadır (Kraehe, 2020; Paşca, 2019).

Sanat eğitimi, fikirleri ve duyguları ifade etmek ve sanatın farklı kodlarını yorumlamak için sanatsal düşünceyi geliştirmeyi amaçladığı bilinmektedir (Michael ve Eisner, 1973, Douglas ve Coessens, 2012). Ayrıca bireyin bütünsel oluşumuna olanak sağlayan duygu, duygu ve tutumların ifadesidir (Donnelly ve Maguire 2021). İlk olarak sanat eğitimi, resim, dans, tiyatro, müzik veya heykel gibi sanatsal ve yaratıcı etkinliklerdeki bağlantı olarak tanımlanırken günümüzde teknolojik imkanlar sayesinde dijital sanat türlerinin de bu tanımlamaya dahil edildiği görülmektedir. Günümüzde teknoloji artık sanatsal üretimde kullanılmaya başlanılan bir araç olarak karşımıza çıkmasının yanı sıra dijital görüntü, dijital heykel, net sanat gibi çeşitli

dijital sanat türlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Dolayısıyla artık fırça ile grafik paleti arasında sanatsal üretim anlamında fark kalkmaya başlamıştır.

Tasarım, zihinsel konfigürasyonun ilk sürecidir. Yani herhangi bir alanda ön biçimlendirme veya çözüm arayışı olarak tanımlanır. Sanat, mühendislik, mimarlık, iletişim ve yaratıcılık gerektiren diğer disiplinler bağlamında yaygın olarak uygulanır. Tasarım, görünüm, şekil ve rengin ötesine geçen, bir nesnenin işlevini ve kullanıcı ile etkileşimini de kapsayan çeşitli boyutları içerir (Schoute, 2011). Tasarım sürecinde tasarım nesnesinin işlevselliği, işlerliği, verimliliği ve kullanım ömrü de dikkate alınmalıdır. Dolayısıyla, bir fikrin tasarlandığı andan somutlaştırıldığı ana kadar her tasarım nesnesi fikir, araştırma, planlama, prototip ve nihai inşası gibi aşamaları içeren yaratıcı bir süreçten geçer (Sponem ve Lambert, 2016).

Sanat; yaratıcılığı, bireyin kendisini ifade etmesini geliştirdiğinden müfredatın önemli bir parçasıdır. Ayrıca sanat süreci bireyin kendini ifade etmesini, bağımsızlığını, esnek düşünmesini, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini kazanmasını, sosyal etkileşimlerini ve genel olarak iyi olma halini destekler (Sponem ve Lambert, 2016).

Sanatın dijital yolla aktarılması gibi farklı yaratım süreçlerini teşvik eden müfredatlar öğrencilerin sosyal sorunları anlama, empati kurma ve başka bir bakış açısıyla görmenin yanı sıra iletişim kurmalarına da olanak tanıyacaktır (Michael, 2019; Cowan, 2007). Bu bağlamda, sanat eğitiminde gerçekleştirilen teknolojik uygulamalar öğrencilerin sanal ve gerçek dünya ortamlarının hibrit bir şekilde kullanılması öğretmenler ve öğrenciler için yenidir. Hem sınıflarda artırılmış gerçeklik gibi öğretim materyalleri kullanılarak sağlanan güncel öğretim yöntemleri hem de günlük teknolojik dili takip edebilmeleri açısından çeşitli faydalar sağlar (Haroutounian, 2017; Fleischmann, 2021).

Dijital teknolojiler sanat eğitiminde yaratıcı bir kaynak ve yaratıcılığa rehberlik eden bir araçtır, öğrenciye uyarıcılarını doğrudan deneyimleme imkânı sunar ve öğrenmeye önemli bir değer kazandırır (Elwell, 2020). Piksel sanatı, 3B modelleme, vektör sanatı ve fraktal sanat, tasarım ve üretim sürecinde dijital teknolojinin uygulandığı bazı örneklerdir (Serkova, 2020). Benzer şekilde, dijital teknolojinin kullanımı, öğrenme ve öğretme sürecinde görsel düşünme gibi yeterliliklerin kazanılmasını etkiler. Görsel düşünme, fikirleri hızlı ve sezgisel bir

şekilde keşfetme, üretme, geliştirme, manipüle etme, ilişkilendirme ve paylaşma yeteneğimizdir. Görsel düşünme, dünyayı duyulara dayalı olarak kavramanın farklı yollarını sunar (Penketh, 2020).

1.5. Yaratıcılık

Tasarım sürecini ve bilgisini öğrenen bireyin, 21. Yüzyılın en önemli becerilerinden birisi olan yaratıcılık becerisi kazanmış olacağı öngörülmektedir. Birey estetik bilgi birikimi sağladıktan sonra hayal dünyasını çağımız gereği dijital ortamlara aktarabilmenin hazzını yaşayarak, zihnindeki olguyu somutlaştırabilecek ve artık nesnel bir şekilde görebildiği için eleştirel boyutta yaratıcılığına katkı sağlayabilmektedir.

Uzaktan eğitim; öğrenen ile öğretenin fiziki anlamda birbirlerinden uzakta olduğu ve öğretme faaliyetini gerçekleştirebilmek üzere bilişim teknolojilerini kullandığı planlı bir eğitim programıdır. Uzaktan eğitim öğreten, öğrenen ve ortam olmak üzere üç unsurdan oluşmaktadır. 19. yy.' da uzaktan eğitimin ilk aşaması mektup ya da basılı materyallerle gerçekleşmiştir. İkinci aşama, televizyon ve radyo, üçüncü aşama sesli telekonferans, dördüncü aşamada web kaynakları ve internet erişimi şeklinde, beşinci aşama etkileşimli çevrimiçi erişim ve altıncı aşamada öğrencilerin de kaynaklarını paylaşabildiği sosyal yazılım ve mobil öğrenme şeklinde gelişmiştir. Son üç aşamada öğrenen ve öğretenin zaman ve mekândan bağımsız olarak etkileşimine imkân sağlayan eğitim modelleri ortaya çıkmıştır ve günümüzde de bu üç aşamada gerçekleşen modeller uygulanmaya devam etmektedir (Ergüney, 2017: 87-96). İnternet küreseldir, sürekli büyüyen bir ağdır ve herkese açıktır. Herkesin programlayabildiği, yaratıcılığa, paylaşıma ve kendi kendine örgütlenmeye imkân tanıyan devasa bir bilgisayar haline gelmiştir (Tapscott ve Williams, 2007: 57).

Görsel sanatlar dersinde temel sanat eğitimi alan öğrencilerin teknolojik materyaller destekli eğitim almaları, onların kişisel gelişimlerinde önemli bir rol oynayacaktır. Sanat çalışmaları ister geleneksel yaklaşımla yapılsın ister yeni teknolojik avantajlarla zenginleştirilsin birbirini destekleyen ve besleyen iki farklı disiplin olmaya devam edecektir. Sanatın kendi sorunlarının sonlanmayacağı gibi,

teknolojik gelişimler ve onun ışığında üretilen eserler de sınırsız olacaktır (Dolunay, 2016).

Sanatın bilim ve teknoloji ile bu denli iç içe olması hem sanat hem teknoloji hem de bilim kavramlarının üçü için de geçerli yeni bir dilin gelişmesine ortam hazırlamıştır. Yüksek teknolojinin sanat ortamına girmesiyle birlikte bu teknoloji bilgilerinin sanatçılar tarafından da paylaşılması gündeme gelmiştir. Bu nedenle, yüksek teknolojileri kullanan sanatçıların kullandıkları teknolojiye hâkim olmaları gereği ortaya çıkmıştır. Bilgisayar yazılımları eğitimde farklı şekillerde öğretim amacıyla kullanılmaktadır. Bunlar arasında en önemlileri özellikle sanat eğitimi alan öğrenciler açısından; etkileşimli videolar, internet kaynakları, görsel-işitsel ortamlar ve vektörel tabanlı çizim ve resim programlarıdır (Yalın, 2002).

Dijital ortamda sanat; günümüzde her alanda özellikle de görsel sanatlarda, farklı ihtiyaçlara ve milyonlarca insana hitap edebilen çağdaş, kolay, hızlı ve etkin bir yöntem haline gelmiştir.

1.6. İlgili Çalışmalar

Sanat eğitimi süreci bir denemeler ve araştırmalar ortamıdır. Sanat eğitiminde öğrencinin soru sorması, soru sormak için de görmesi ve sezmesi gerekir. Burada görme eylemi gözlerle görmenin ötesinde "deneylerimizle görme" dir (Aytekin, 2008). Buna bağlı olarak öğrenme ortamları ve kullanılan materyallerle verilen eğitim desteklenmelidir. Öğrenciler sanat eğitiminde, anlatılan konuları bilgisayar desteği ile daha etkili öğrenebilmektedirler. Bilgisayar kullanımının, programdaki her konuyu öğretmesi anlamına gelmemekle birlikte, her derste özellikle tasarım eğitiminde bazı temel konuları işlerken uygun olacağı düşünülmektedir (Aytekin, 2008).

Sanat ve tasarım eğitimi doğası gereği uygulamalı bir alandır. Öğrencinin bilişsel gelişiminin ötesinde duyuşsal gelişimi için gerekli olan bu derslere yönelik öğrenci görüşleri belirlenmelidir (Dilmaç, 2022). Yapılan araştırmada alınan öğrencilerin görüşleri de göstermiştir ki; sanat ve tasarım eğitimi içerisinde kullanılan farklı öğretim yöntemleri öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimleri

açısından olumlu sonuçlar doğurmuş, öğrencilerin çevreye ve derse karşı olan tutumları olumlu yönde değişiklik göstermiştir.

Gülbahar ve Alper (2009). "Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar konusunda bir içerik analizi" adlı çalışmalarında; öğretim teknolojileri alanında son üç yılda Türkiye'de yapılan çalışmalara ilişkin bir içerik analizi gerçekleştirmeyi amaçlamışlardır. Bu çalışma kapsamında beş dergi ele alınarak Türkiye'de son üç yılda yapılan çalışmalar incelenmiştir. İnceleme sonuçları araştırmaların özellikle "e-öğrenme" ve uzaktan eğitim konularında yoğunlaştığını göstermektedir. Dijital çağda artık öğrenmenin en kolay ve eğlenceli yolu, gençler için teknolojik cihazlarla mümkün olmaya doğru gitmektedir. Öğrenciler bu sayede derse karşı olumlu davranışlar ve duygular geliştirmektedir. Araştırmadaki amaç; öğrencilerin derse karşı olumlu tutum ve davranış geliştirmesinin yanında bahsi geçen yöntem ve kullanılan uygulamalarla çevre bilinci geliştirerek çevresel tutumlarında da olumlu değişiklikler oluşturabilmektir.

Öğrencilere araştırmaya konu olan programları kullandırırken, yanı sıra çevre eğitimi ve bilinci hakkında destekleyici bilgiler de verilmeye çalışılmaktadır. Çevre eğitiminin, öğrencilerde farkındalık, bilgi ve beceri geliştirmenin yanında, tutum kazandırmayı da kapsadığı ve öğrencilerin çevrenin korunmasına etkin katılım sağlamasını da amaçladığı görülmektedir (Yücel ve Özkan; 2014). Atasoy (2006) ve Eagles ve Demare (1999) de çevre eğitiminin öncelikli amacının, bireyde olumlu tutum ve davranış geliştirmek olduğu üzerinde durmuşlardır.

Çevresine duyarlı bireyin, var olanı koruduğu gibi yeni oluşumlara açık ve çevresini güzelleştirme düşüncesi içerisinde olabileceği öngörülmektedir. Dolayısıyla yaratıcı fikirler ortaya koyacaktır. Çevre bilinci ve yaratıcı düşüncenin gelişimi de bu anlamda paralellik göstermektedir. Yaratıcılık kavramı Eğitim, İşletme, Psikoloji ve Güzel Sanatlar gibi birçok farklı alanın ilgi odağıdır. Tanımı ve ölçülmesi konusunda akademik çevrelerde bir hayli tartışmaya konu olmuştur. Bugün için pek çok büyük kuruluşun Personel seçiminde listenin başlarına ve milli eğitim hedeflerinin ön sıralarına yerleşmiş bir kavram haline gelmiştir (Aslan, 2001). Okullarda yaşanan en büyük problem öğrencilerin bireysel farklılıklarının gözetilmemesi denilebilir. Bu nedenle araştırmada kullanılan uygulamalar ve genel olarak teknolojinin görsel

sanatlar dersi içinde kullanılması öğrencilerin bireysel farklılıklarını problem olmaktan çıkarmıştır.

Günümüz çağdaş eğitim sisteminde bireylere; kuru görselliğe dayanan bilgiler yerine çok yönlü, araştırıcı, sorgulayıcı ve kendine güven sağlayacak bir anlayışta, bütünüyle çağdaş teknoloji temelinde bir eğitim modeli sunulması gerektiği vurgulanmaktadır (Dolunay, 2016). Sanat eğitiminde görsel öğelerin oldukça fazla kullanılması, bireylerdeki yaratıcılık unsurunun artmasına, sanatın daha iyi anlaşılmasına, bireylerin kendilerini daha kolay ifade edebilmelerine, yaşam tarzlarını belirlemelerine, duygu ve düşüncelerini düşünsel bir boyutta görselleşmeye dönüştürebilmelerine neden olmaktadır (Artut, 2004: 62).

1.7. Araştırmanın Önemi ve Amacı

Bu çalışma; değişen ve gelişen dünyamızda, lise öğrencilerinin görsel sanatlar dersinde tasarım ilke ve elemanları ünitesi konusu işlenirken öğrencilerin tasarım çalışmalarını dijital ortamda yapmalarının çevresel tutumlarına ve yaratıcılıklarına etkisini incelemektedir. Lise düzeyi görsel sanatlar dersi alan bir grup öğrenci üzerinde yapılmış olan araştırmada; öğrencilere uygulama yapabilecekleri basit düzeyde dijital çizim programları kullandırılarak temel tasarım uygulamaları yapmaları sağlanmıştır.

İçinde bulunulan çağın gereği teknolojiye verilen değer her geçen gün artmaktadır. 21. Yüzyıl' dan itibaren gelişen teknolojinin eğitime de hızla girmiş olması birçok araştırmaya konu olmuştur. İçinde bulunduğumuz pandemi süreci gereği öğrenciler eğitimlerini dijital ortamlarda online olarak almakta, dolayısıyla teknolojiyi hayatlarının bir parçası olarak görmektedirler. Teknolojinin gelişmesi, çağımızın gerekliliği haline gelen uzaktan eğitim modeli bu araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Araştırmanın konusu; gelişen teknoloji ve eğitime de teknolojinin hızlı girişi, Ortaöğretim (Lise) kademesindeki öğrencilerin Görsel Sanatlar dersi bünyesinde alabilecekleri temel tasarım eğitimi bilgisi ile temel düzeyde dijital çizim programları kullanarak çevresel tutumlarına ve yaratıcı düşünme becerilerine olumlu etkileri olabileceği üzerine bir incelemedir. Bu araştırma ile uygulanan eğitim programları ve öğrencilerin teknoloji kullanımlarındaki artış da göz önünde bulundurularak eğitimi cazip ve eğlenceli kılmak amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra,

öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerine katkı sağlayabileceği gibi öğrenmeyi de kolaylaştırabileceği öngörülmüştür. Öğrencilerin hayal ettiklerini, öğrendiklerini, zihninde kurguladıkları görselleri somutlaştırabilecekleri, uygulamaya geçmeden önce dijital ortamda tasarlayarak daha estetik ve hatasız tasarımlar yapabilecekleri düşünülmektedir.

Bu düşünce doğrultusunda bu araştırmanın amacı, görsel sanatlar dersini alan ortaöğretim 10. Sınıf öğrencilerinin temel tasarım ilke ve elemanları ünitesindeki uygulamalarını dijital çizim programları (SketchBook, 3D modelleme vs.) kullanarak gerçekleştirdikleri uygulama çalışmalarının çevresel algı ve yaratıcılıklarına olan etkisini belirlemektir.

1.8. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmanın örneklemi İzmir ili Menemen ilçesinde 2021-2022 bahar yarıyılı ile sınırlıdır.

2. Çalışma grubunu 10. Sınıfta öğrenim gören ve Görsel Sanatlar dersini alan 20 öğrenci oluşturmaktadır.

3. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formlarındaki sorular ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, lise öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersinde tasarım uygulamaları ünitesi çerçevesinde uygulamalarını dijital ortamda yapmalarının çevresel tutumlarına ve yaratıcılıklarına olan etkisine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma insanların oluşturdukları anlamları kavramayla ve insanların dünyayı, dünyada meydana gelen olayları nasıl algıladıkları ve nasıl deneyimler edindikleri ile ilgilenir (Merriam, 2009). Güncel yaşamdaki dinamiklerin çeşitlenmesi, her alanda dezavantajlı grupların artması, farklılaşan yaşam deneyimleri ve değişen sosyal ilişkiler ile birlikte, nitel araştırma yöntemleri sosyal bilimlerde kullanılmaya başlamıştır (Merriam, 2009; Glesne, 2011). Daha derinlemesine görüşlerin elde edilebilmesi için var olan durum ayrıntıları ile betimlenmeye çalışılmış, olayla ilgili öğrenci görüşlerinin alınmış olan bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni ile yürütülmüştür. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturularak yüz yüze görüşmeler ile elde edilmiştir.

Araştırmada çalışma grubunu, İzmir ili Menemen ilçesine bağlı Halide Gencer Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde, 2021-2022 bahar yarıyılında 10. Sınıfta öğrenim gören ve görsel sanatlar dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Dolayısıyla amaçlı örneklem kullanılmıştır. Nitel araştırma, tipik olarak nispeten küçük örneklemler üzerine bir fenomenin derinlemesine anlaşılmasına ve incelenmesine imkân vermek için amaçlı seçilen tek bir duruma bile odaklanabilir (Patton, 2014, s. 46). Nitel araştırmalarda, çalışılan kişi sayısı az olduğundan bu kişilerin görüşleri derinlemesine araştırılabilmiştir. Bu nedenle, araştırmacılar amaçlı örneklemeyi tercih ederler (Creswell, 2009). Bu çalışmada katılımcıların araştırmanın amacına

uygun olarak seçilmesi için amaçlı örneklem yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yoluyla, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan kişiler çalışmaya dahil edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bundan dolayı bu çalışmada, görsel sanatlar dersinden aldıkları puanlar bakımından farklı dereceye sahip olanlar (50) içinde araştırmaya gönüllü katılacağı ön görülen öğrenciler arasından 20 kişi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Öğrenciler ile yapılacak dersin içeriği, belirlenen süre için detaylı ders planı hazırlanmıştır ve plan doğrultusunda dersler işlenmiştir.

2.2. Araştırmanın Süreci

- Bu araştırma 2020-2021 eğitim-öğretim yılında tasarlanmıştır. Araştırmada izlenecek yollar, işlenecek konular, problemlerin olası çözümleri, yararlanılacak kaynaklar, öğrencilerin belirlenmesi, kullanılacak ölçme araçları vb. gibi hazırlıklar 2020-2021 eğitim-öğretim yılı güz döneminde yapılmıştır. (Ek-5 ders planı)
- Araştırmada kullanılmak üzere uygulama çalışmasının yapılması ve verilerin toplanabilmesi için Milli Eğitim kanallarından gerekli izinler alınmak üzere başvurular yapılmış ve resmi izin onayları alınmıştır. (Ek-2)
- Araştırmada çalışma süresi haftada iki saatlik derslerle, Tasarım ilke ve elemanları (Tekrar, ritim, zıtlık, uyum, birlik, denge-simetri, nokta, çizgi, leke, düzlem ve hacim, şekil, aralık, yön, renk, doku vb.) ünite konularında on altı haftalık süre içerisinde gerçekleştirilmiştir. Bir sonraki aşamada ise, ders süreci ve tasarım ilke ve elemanları (Tekrar, ritim, zıtlık, uygunluk ve uyum, birlik, denge-simetri, koram, egemenlik, nokta, çizgi, leke, düzlem ve hacim, şekil, aralık, yön, renk, doku) ünitesi ile ilgili öğrenciler bilgilendirilerek öğrenme süreçlerini planlama etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.
- Öğrencilerden ilgileri doğrultusunda uygulama süresi boyunca birlikte çalışmak istedikleri diğer öğrencilerden oluşacak grupları meydana getirmeleri istenmiştir. Öğrenciler kendilerine müdahale edilmeksizin 3'er veya 4'er kişiden oluşan küçük gruplar oluşturmuşlardır. Öğrencilerden cep telefonlarına SketchBook ve 3D Modelleme isimli ücretsiz programları indirmeleri istenmiştir. İndirdikleri dijital çizim programlarını kullanarak tasarım ilke ve elemanları çerçevesinde çevresel faktörleri, günlük hayatta rutin kullandıkları objeleri yeniden nasıl tasarlayıp

kullanıma sunabilecekleri konusunda çizimler yapmaları istenmiştir. Sınıf içinde beyin fırtınası tekniği uygulanarak olumsuz çevresel faktörler ve tüketim konusu tartışılmıştır. Tartışma esnasında çok yaratıcı fikirler ortaya konulmuş hatta öğrencilerin birbirlerinin fikirlerine katkıda bulundukları tespit edilmiştir. Ayrıca öğrenciler programları tanımaya çalışırlarken sınıf ortamından çıkarılarak açık havada dersler işlenmiş, bu sayede öğrencilerin çevreye daha kolay adapte olmaları sağlanmıştır. (Görsel-1, Görsel-2)

- Oluşturulan grupların konuları belirlenerek öncelikle dijital çizim program uygulamalarını nasıl kullanacakları, tasarımlarını nasıl hayata geçirebilecekleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca çalışmalarını gerçekleştirirken örnekler oluşması ve fikirlerine destek olması açısından yararlı olabileceği düşünülen kısa sanat ve tasarım içerikli belgeseller izletilmiş üzerine tartışmaları sağlanmıştır.
- Grupların konuları belirlenip netleştirildikten sonra, projelerin planlanması ve hazırlanmasına yönelik kullanacakları program üzerinde projelerini nasıl hayata geçirebilecekleri, malzeme tanımı program özellikleri bilgileri verilmiştir. Elde edilen görsellerden yola çıkarak tasarım öğelerini dijital çizim programları kullanarak kendilerine özgü tasarımlar gerçekleştirmelerine ve elde edilen bilgilerin deneysel süreç sonunda sınıf içinde sunumunun yapılacağı bilgisi verilmiştir. Öğrenciler kendi grupları içinde çalışmalara başlamış kullanacakları malzemelerin tamamını atıklardan oluşturma kararı almışlardır. Çevrelerine yakın yerlerde atıklar toplamış ve çalışmalarının aşamalarını fotoğraf ve video ile kayıt altına almışlardır. Derledikleri fotoğraf, video ve program üzerinde tasarladıkları çalışma görsellerinden oluşan PowerPoint sunumunu sınıfta arkadaşlarına da kendilerini tanıtarak sunmuşlardır (Görsel-3, Görsel-4). Böylece süreç boyunca çevrelerinde şahit oldukları kirliliği, fazla tüketim sonucu gözlemledikleri olumsuzlukların kendilerini nasıl etkilediklerini de ifade edebilme fırsatı bulmuşlardır.
- Süreç sonunda özgün işlerden oluşan tasarım sergisinin düzenlenmesine ilişkin zaman tablosu yapılarak, planlaması yapılmıştır. Ortaya çıkardıkları tasarım çalışmalarından bir tanesini İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesinde gerçekleştirilen Doğa, Döngü, Dönüşüm Proje sergisinde de sergileme imkânı bulmuşlar ve bu vesile ile de çalışmalarına örnek teşkil edecek sanatsal çalışmaları görme imkân yakalamışlardır. (Görsel-5, Görsel-6) Projeye katılımları için gerekli izinler alınmış

servis aracı ayarlanarak öğrencilerin sergi açılışına katılımları gerçekleştirilmiştir. (Ek-6)

- Araştırmada öğrencilerin öğrenme ortamında dijital çizim programları kullanmalarının yaratıcı düşünme becerileri üzerinde etkisi de incelenmiştir. Bu nedenle tasarım çalışmalarında farklı ve özgün düşünebilmeleri için uygun bir eğitim ortamı oluşturulmaya çalışılmıştır. Öğrencilerin çalışmalarına destek olması açısından okul civarında yürüyüşler düzenlenmiş çalışmalarına malzeme oluşturacak atık malzeme toplanmıştır. Bu sayede öğrencilerde yaşadıkları yakın çevrede çok fazla estetikten uzak mekân ve çevresel atık olduğunu fark etmeleri sağlanmıştır.
- Araştırma sürecinde elde ettikleri bilgiler örgütlemelerine ve sunmalarına imkân sağlamıştır. Ayrıca araştırmada, öğrencilerin edindikleri bilgi ve beceri ile bilgiyi kendi kendine anlamlandırabilmeleri, kontrol etmeleri, öğrenme sorumluluğu almaları ve öğrendikleri üzerine yeni tasarımlar düşünebilmelerine dikkat edilmiştir.
- Uygulamanın başında oluşturulan çalışma grupları, ortaya koydukları tasarımlarını belirtilen tarihte sınıfta paylaşmışlardır. Öğrenciler sunum süresince power point, poster sunumlarını kullanmışlar, sunum bittikten sonra arkadaşlarına eleştirilerde bulunmuşlardır.
- Çalışılan uygulamada, birçok özgün tasarım ortaya çıkacağı ve bu tasarımları, diğer tüm kademe öğrencilerinin de inceleyebilmeleri için Halide Gencer Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi koridorlarında sergilenmiştir.
- Derslerin işlendiği süre boyunca güdüleme, dikkat çekme, gözden geçirme, değerlendirme, tekrar, ara özet, son özet gibi etkinliklere de yer verilmiş, fakat yıllık ve ünite planları daha önceden hazırlanarak bu doğrultuda dersler yürütülmüştür. Öğrencilerin öğrenme süreci ile ilgili kararlara katılmayacak ve sürece ilişkin görüşleri, bilgiyi nasıl yapılandırdıkları dikkate alınmamıştır.
- Bu süreçlerin sonunda on altıncı haftada gönüllü öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır (Ek-1). Araştırmada veriler bu yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan veri toplama aracına ilişkin ayrıntılı bilgiler Ek-1 de sunulmuştur;

Araştırmanın süreçleri aşağıda şekil 1'de sunulmuştur.

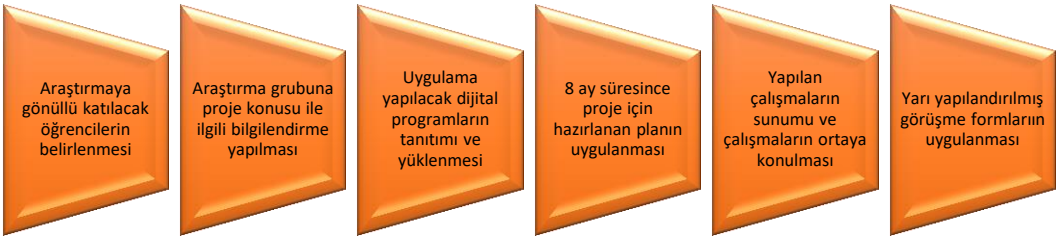

Şekil 1. *Araştırma süreci*

2.3. Veri Toplama Aracı

2.3.1.Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu;

Görüşme tekniği kullanmanın temel amacı genellikle bir hipotezi test etmek değil: bunun aksine diğer insanların deneyimlerini ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını anlamaya çalışmaktır (Türnüklü, 2000). Bu nedenle yarı yapılandırılmış görüşme formları lise öğrencilerinin süreç içinde yaşadıkları deneyimleri daha derinlemesine analiz edebilmek amacıyla uygulanmıştır. Bu görüşme ile öğrencilerin dört temel boyutta düşüncelerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bunlar;

*Tasarım eğitiminde teknolojinin kullanımının olumlu/olumsuz yönlerine ilişkin görüşleri,

*Derse karşı olan ilgilerine olumlu/olumsuz etkilerine yönelik görüşleri,

*Tasarım eğitiminde teknolojiyi kullanmanın, çevresel tutumlarına etkisine ilişkin düşünceleri,

*Tasarım eğitiminde teknoloji kullanmanın yaratıcılığa etkisi ile ilgili düşüncelerine etkisini ortaya koymaktır.

Temel tasarım ilke ve elemanlarının teknolojik ortamda gerçekleştirilen uygulamalarına yönelik lise öğrencilerinin düşünceleri, karşılaştıkları sorunlar ve bunlara ilişkin çözüm önerilerinin incelenmesi amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları araştırmacı tarafından hazırlanmıştır (Ek-1). İlgili literatür taranarak hazırlanan sorular iki alan uzmanına ve bir Türkçe dil uzmanı görüşü doğrultusunda düzeltmeler yapılarak 12 sorudan oluşan forma son şekli verilmiştir (Artut, 2010; Aykaç, 2010; Aytekin, 2008; Uzun ve Sağlam, 2006; Yücel ve Özkan, 2014).

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniğinde araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine ve tartışılmasına izin verir (Ekiz, 2013). Araştırmaya katılım için öğrencilere ve ailelerine gönüllü onam formu dağıtılmış veliler ve öğrencilerin rızaları alınarak doldurulmuştur. (Ek-3) Araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayacak 10. Sınıf öğrencilerinden 20 kişi katılımcı grubunu oluşturmuştur. (Tablo 1)

Tablo 1. Araştırma grubunun demografik özellikleri

Öğrencilerin alanları	**Öğrenci Sayısı**	**Kadın**	**Erkek**
Halkla İlişkiler ve Organizasyon Alanı	20	13	7

Görüşmeye katılmak isteyenlerin tamamına araştırmanın amacı, araştırma sürecine, kendilerinden neler beklendiğine, araştırmacının konumuna, katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağına ve başka bir yerde kullanılmayacağına dair açıklamalar yapılmıştır. Katılımcıların görüşme için uygun oldukları zamanı bildirmeleri istenecektir. Katılımcılara araştırma sürecinde sorular hakkında görüşlerini bildirirken hangi yolla kayıt altına alınmasını istedikleri de sorularak istekleri doğrultusunda kayıt altına alınmıştır. Kayıt alınmasını istemeyenler ise yazılı olarak cevaplandırmışlardır. Görüşmeler önceden belirlenen sürelerde, öğrencilerin kendilerini rahat hissedecekleri ve fikirlerini çekinmeden açıklayabilecekleri bir ortamda, araştırmacı tarafından yüz yüze yapılmıştır.

2.4.Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi yapılarak analizleri gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde veri kodlaması yapılarak, elde edilen veriler kategoriler altında sınıflandırılıp ve anlamlı hale getirilmiştir. İçerik analizi; sözlü, yazılı ve kullanılan diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir biçimde incelenmesine imkân veren bilimsel bir yaklaşımdır (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı bilgileri su yüzüne çıkarmayı amaçlayan içerik analizinde verilerin kodlanması, kodların ve temaların düzenlenmesi, temaların bulunması, bulguların açıklanması ve yorumlanması olarak belirlenen dört basamakta veri analizi yapılmıştır (Gülbahar ve Alper, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2006). Veriler toplanırken ve analiz edilirken etik açıdan her bir öğrenciye Ö1, Ö2, Ö3… şeklinde bir kod verilmiştir. Elde edilen veriler birbirinden bağımsız iki uzman tarafından analizleri yapılarak, elde edilen benzerlikler ve farklılıklar incelenerek sonuçlara ulaşılmıştır. Görüşleri derinlemesine inceleyebilmek adına bazı öğrenci görüşleri bulgular ve tartışma kısmında alıntı yapılarak sunulmuştur. Yapılan çalışmada elde edilen bulguların yorumlanma aşamasında iki uzmanın da görüşleri alınarak çalışmanın güvenirliği sağlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen nitel veriler birbirinden bağımsız iki uzman tarafından analize tabi tutularak, elde edilen benzer ve farklı hususlar incelenerek bir sonuca ulaştırılmıştır. Uzmanların yapmış oldukları analizlerin tutarlılığını belirlemek için Miles ve Huberman'ın (1994, s. 4) önerdiği güvenirlik formülü [Güvenirlik=Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] kullanılmış, hesaplama sonucunda güvenirliğin tespiti yapılmıştır. Güvenirlik hesaplarının %70'in üzerinde çıkması, araştırma için güvenilir kabul edilmektedir (Miles ve Huberman, 1984). Buradan elde edilen sonuçlar ışığında araştırmanın güvenilirliği hakkında yorumlama yapılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. BULGULAR

3.1. Bulgular

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilen bulgular bu kısımda içerik analizi yapılarak çözümlenmiş ve tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2. Görsel Sanatlar dersinde tasarım ilke ve elemanları ünitesinde dijital çizim programları kullanılmasının, geleneksel malzemelerden (kâğıt, kalem, silgi vb.) farklılıklarına ait görüşler;

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Evet	3	Daha kaliteli sanatsal çalışmalar yapabilmemizi sağladı. (Ö1- Ö2- Ö14-Ö9)
	6	Program kullanımı maliyeti azalttı, zamandan ve paradan tasarruf ettirdi. (Ö3-Ö4-Ö5-Ö8- Ö12- Ö13)
	5	Çizim yapmak çok daha kolay hale geldi. (Ö2- Ö6- Ö8- Ö11- Ö13)
	1	Dijital programlar çağa daha uygun. (Ö6)

Tablo 2' de öğrencilerin geneli yapılan uygulamanın faydalı olduğu görüşündedirler. Öğrenciler yapılan çalışmaların ve işlenen konuların geleneksel yöntemlere oranla dijital uygulamalar sayesinde daha kaliteli ve tasarruflu olduğu görüşündedirler. Ö2 farklı teknikle derslerin işlenmesiyle yapılan işlerin daha kolaylıkla ilerlediği, çizimlerinde kalite elde ettiğine değinmiştir. Ö6 geleneksel yönteme göre çizimlerin daha kolay ve çağa uygun olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin yöneltilen sorulara karşılık ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

Ö2. *Dijital çizim günümüzde birçok öğrencinin sahip olduğu telefonlar aracılığı ile yapılabildiği için işlerimizi çok daha kolaylaştırıp, çizimlerimizde çok daha iyi bir kalite elde etmemizi sağlamaktadır.*

Ö9. *Kalem ve silgi tükenebilir işlevini yitirebilir kullandıkça fakat tablet arızalanma aldığı sürece istediğim kadar çizim yapabilirim kâğıt gibi boyanın elimle dağılması buruşması gibi ihtimaller ortadan kalkıyor.*

Öğrenci 2'nin ifadelerinden yola çıkarak öğrencilerin geleneksel yöntemlere göre daha kolay ve kaliteli çalışmalar ortaya koyabildikleri görüşü savunulabilmektedir.

Ö4. *Biz gençlerin dijital ortamda fazla vakit geçirdiğimiz düşünüldüğünde dijital çizim izler için daha güzel oldu. Ayrıca günümüzde her şeyin olduğu gibi çizim malzemelerinin de fiyatları oldukça arttığı için daha tasarruflu oldu.*

Öğrenci 4'ün de bahsettiği üzere günümüz ekonomik koşulları düşünüldüğünde dijital uygulamaların kullanımının maliyeti oldukça düşürdüğü söylenebilir. Öğrencilerin genelinin sosyoekonomik durumları göz önünde bulundurulduğunda kullanılan yöntemin geleneksel malzeme kullanılmasına oranla çok daha cazip hale geldiği gözlenmiştir.

Tablo 3. Dijital çizim programlarını kullanırken herhangi bir zorlukla karşılaşılıp karşılaşılmadığı ile ilgili görüşler;

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Sorunlar	5	Herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmadım. (Ö1-Ö2-Ö6-Ö8-Ö9)
	2	İstenilen düzeyde çalışmaların gerçekleştirilememesi (Ö11-Ö12)
	7	Programın kullanımı ile ilgili tecrübesizlikler oldu fakat daha sonra çok kolay geldi (Ö3-Ö4-Ö5-Ö7-Ö10-Ö13-Ö14)

Tablo 3' de Görsel Sanatlar dersi içinde dijital çizim programları kullanırken öğrencilerin herhangi bir zorlukla karşılaşıp karşılaşmadığına ilişkin görüşlere yer verilmiştir. Yapılan çalışmada 5 öğrenci herhangi 1 olumsuz durumla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. 2 öğrenci ise çalışmalarının istenilen düzeyde

gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. Ö4, Ö5, Ö10 tasarımlarını oluşturmaya başladıklarında programı anlamaya çalışırken zorlandıklarını belirtmişler fakat daha sonra eğlenceli ve zevkli çalışmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında öğrencilerin program hakkındaki tecrübesizlikleri olumsuz bir durum olarak ifade etmelerine neden olmuştur. Sonuçlar göstermektedir ki öğrencilerin büyük bir çoğunluğu başlarda tereddüt ettiklerini fakat sonra herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmadıklarını düşüncesini paylaşmışlardır. Öğrencilerin ifadelerine göre alıntılar şu şekildedir:

> ***Ö3.*** *Aslında evet zorlandığım doğru. Uygulamayı öğrenmek için ayarlarla oynarken de projelerimi tamamen kaybettiğimde oldu. Fakat kolay.*
>
> ***Ö7.*** *Tabii ki hayatımızdaki bazı zorluklar gibi çizim programlarında da zorluklarla karşılaşabiliyoruz. Bu işe başladığım zaman çok zor yapamam diye düşündüm fakat sonrasında gün geçtikçe çok sevdim.*
>
> ***Ö14.*** *Dijital çizim programı olarak CS 6 programı tercih etmiştim ve tasarıma çok merak sardım. Karşılaştığım zorluklar tabii ki oldu ve çözümlerine internet aracılığı ile göz gezdirerek çözüme ulaştım.*
>
> ***Ö9.*** *İlk 2-3 ay alışması gerçekten güç, el ve göz ayrı yerde çalıştığı için alışana ve öğrenene kadar kalem boya hakimiyeti çok zor ama alışınca normalleşiyor.*

Öğrencilerin görüşünde de bahsettiği gibi uygulamanın alışma sürecinde birtakım aksaklıklar görülebilmektedir. Fakat alışma süreci tamamlandıktan sonra öğrencilerin birçoğu programın kolay olduğunu söylemektedirler. Ö9' un belirttiği üzere el ve göz koordinasyonunda aksaklıklar yaşanabilmektedir. Fakat kısa süre sonra öğrenciler bu duruma alışabilir işler kolaylıkla çalışmalarını yapabilmişlerdir. Ö7'nin bahsettiği üzere öğrenciler programa karşı ön yargılı yaklaşmışlardır. Doğal olarak daha önce kullanmadıkları için yapamayacakları düşüncesi içindedirler. Ders işleyişinin sıradanlığın dışına çıktığını gördüklerinde daha eğlenceli ne kolay olduğunu fark etmişlerdir. Ö14'ün de karşılaştığı sorun aynı şekilde program içeriğini öğrenme sürecinde gerçekleşmiştir fakat öğrenci karşılaştığı zorlukları internet üzerinden araştırarak çözüme ulaştırmıştır.

Ö11. *Dijital programlarla çizim yapmak kolay fakat renklendirme kısmında çalışmalarım istenilen düzeyde olmadı. Onun dışında karşılaştığım bir sorun yok.*

Ö12. *Evet bazen yaptığımız tasarımlar silinebiliyor ve tekrar yapmak istediğimde istenilen düzeyde çalışmalar ortaya çıkmayabiliyor. Biraz zor bunun dışında başka bir sorun yaşamadım.*

Öğrencilerin çalışmalarında en büyük paya sahip olan durum yapamayacakları şeklinde ön yargılı yaklaşmaları olduğu gözlenmiştir programların içeriklerini çözüm dediklerinde bu kaygıların özellikle sürecinin sonlarında tamamen ortadan kalktığı, hatta keyifli ve kaliteli bir öğrenme süreci geçirdikleri kullandıkları ifadelerden anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Dijital çizim programlarının görsel sanatlar dersi için uygunluğu ve süreçte geliştirilmesi düşünülen konular hakkındaki görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Uygunluk, Süreçte Geliştirilmesi Düşünülen Konular	14	Uygun. (Ö1-Ö2-Ö3-Ö4-Ö5-Ö6-Ö7-Ö8-Ö9-Ö10-Ö11-Ö12-Ö13-Ö14)
	0	Uygun değil.
	2	Uygulamaların kullanım kolaylığı ve yazılım hataları geliştirilmeli. (Ö5-Ö7)

Tablo 4'te kullanılan dijital programlarının görsel sanatlar dersi için uygunluğu ve süreçte geliştirilmesi düşünülen konular hakkındaki görüşlere yer verilmiştir. Buna göre öğrencilerin dersin işleyişinde dijital çizim programlarını tercih ettikleri ortaya çıkmıştır denilebilir. Sonuçlara göre öğrencilerin nerdeyse tamamı dijital programların kullanımının görsel sanatlar dersi içi kullanımın uygunluğu hakkında aynı görüşte oldukları görülmüştür. 2 öğrenci uygun olarak belirtmiş olmalarına rağmen programların kullanımında yaşadığı kullanım kolaylığı ve yazılım hataları üzerinde durmuş zaman zaman programlarda hata verdiğini belirtmişlerdir. Yalnızca

1 öğrenci görsel sanatlar dersi için uygun olmayacağı görüşündedir. Görsel sanatlar dersinde dijital programların kullanımına ilişkin bazı öğrenci görüşleri aşağıda verilmiştir.

> ***Ö3.*** *Kesinlikle uygun. Çünkü bu sayede çalışmalarımızı evde, parkta ya da başka mekanlarda rahatlıkla kullanabiliyor, çalışmalarımızı mekân kısıtlaması olmadan tamamlayabiliyoruz.*
>
> ***Ö7.*** *Bence her insanın çizim programları ile iç içe olması gerekli. Sadece günlük derslerde değil diğer tüm derslerde dijital programların kullanılması uygulanması gerek. Çünkü çağın gerekliliği.*
>
> ***Ö14.*** *Bence uygun hem yaratıcılığımız artıyor hem de düşüncelerimiz gelişiyor.*
>
> ***Ö4.*** *Evet dersimiz için çok uygun. Çiz-sil yapmak yerine tek tıkla elimin altında oluyor ve kâğıt israfı da olmuyor.*
>
> ***Ö13.*** *Aslında hiç bilmediğim yeni programlar gördüm bu derste. Fakat gün geçtikçe daha çok bilgi sahibi oldum ve bunları yaparken hiç kâğıt kalem gibi malzemeler kullanıp israf etmediğim için çok sevindim.*

Öğrenci görüşlerinden de anlaşılacağı üzere öğrenciler zaman ve mekân kısıtlaması olmadan özgürce çalışmalarını yapabildikleri bi alan bulmuşlar ve bundan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Buradan yola çıkarak günümüz gençlerinin yanlarından ayırmadıkları cihazları günün herhangi bir saati istedikleri mekanlarda tasarım süreçlerini sürdürebildikleri sonucu çıkarılabilmektedir. Öğrenciler sadece süreç içerisinde indirilen programların zaman zaman hata vermesi veya program içerilerinin kısıtlı olması sebebiyle zorluk yaşamışlardır.

> ***Ö9.*** *Bence gayet uygun zaten halihazırda birçok öğrencinin elinde olan telefon ve bilgisayarı kullanarak yaratıcılığımızı resme dökmemiz de katkısı olur ve çabuk tükenen aletlere de para harcamaya gerek kalmaz.*
>
> ***Ö5.*** *Program kullanımını kesinlikle destekliyorum fakat uygulamaların geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.*

Tablo 5. Dijital çizim programlarının çevre kirliliğine ilişkin olumlu veya olumsuz görülen etkilerine ilişkin görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Olumlu Olumsuz Etkileri ve Nedenleri	13	Kesinlikle olumlu etkileri var. (Ö1-Ö2-Ö3-Ö5-Ö6-Ö7-Ö8- Ö9-Ö10-Ö11-Ö12-Ö13-Ö14)
	0	Olumsuz etkileri var. (-)
	9	Gereksiz atık oluşumunu engelliyor. (Ö1-Ö2-Ö3-Ö5-Ö6-Ö7-Ö12-Ö13-Ö14)
	5	Maddi olarak ve zaman anlamında israfa neden olmuyor. (Ö3-Ö7-Ö8-Ö10-Ö13)

Tablo 5'te araştırmaya katılan öğrencilerin görüşlerinin kodlara göre dağılımı incelendiğinde öğrencilerin tamamı dijital çizim uygulamaları kullanımının çevreye olumlu etkileri olduğu görüşündedirler. Bu görüşler doğrultusunda aşağıda öğrencilerin belirttikleri düşüncelere yer verilmiştir.

Ö2. *Kesinlikle olumlu etkileri vardır. Dijital çizim programları kâğıt ve benzeri şeyler kullanımını engellediği için atık oluşumuna da engel olmaktadır.*

Ö3. *Olumlu etkisi vardır. Fırça, boya ve tuval gibi çeşitli malzemelerle çalışmak elbette daha zevkli ve güzel ama olaya çevreye katkısı olarak baktığımızda teknolojik ortamda işlerimizi halletmek daha doğru. Çünkü boya, tuval gibi malzemelerde kullanıldıktan sonra doğaya bırakılabilmektedir.*

Ö5. *Dijital programların çevre kirliliğine tabii ki olumlu etkileri vardır örneğin daha az kâğıt harcanacağı için ağaç kesimini de azaltmaktadır.*

Ö8. *Evet düşünüyorum çünkü dijital çizim kullandığınızda birçok kâğıt israf olmaktan kurtuluyor.*

Ö9. *Silgi, kalem ve kâğıt artıkları oluşmuyor çalışma alanı kirlenmiyor herhangi bir olumsuz yönü olduğunu sanmıyorum.*

Ö10. *Kesinlikle olumlu buluyorum. Çünkü dijital çalışmalarda rahatça en baştan başlayabiliyoruz, aynı zamanda zamandan da tasarruf ediyoruz.*

Ö13. *Atıklar topladığımız bir projede dijital programların birçok yararlı etkisini görmüş oldum. Daha tasarruflu olmayı öğrendik kâğıt, kalem ve benzeri şeyler kullanmadan da çalışmalar yapılabileceğini gördük.*

Öğrencilerin belirtmiş oldukları görüşlerden de anlaşılacağı üzere; görsel sanatlar dersi işleyişinde dijital çizim programları kullanmaları öğrencilerin çevrelerinde oluşan kirliliğe dikkat çekmiştir. Ö9' un da bahsettiği üzere silgi, kalem ve kâğıt atıklarının oluşturduğu kirliliğe engel olduğu için çevre kirliliğine ilişkin olumlu etkisi olduğu görüşündedirler. Öğrencilerle ders işleyişi sırasında okul bahçesinde tasarımlarını yapmanın yanı sıra atık toplama etkinlikleri düzenlenmiş çalışmalar proje haline getirilmiştir. Sadece okul civarından topladıkları metal kapaklardan oluşan atıklardan, kullanım dışı bir sehpayı geri dönüştürerek yeniden kullanılabilir hale getirmişler (Görsel-8-9-10). Yaptıkları çalışmayı İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi "Doğa Dönüşüm Döngü" Proje Sergisi'nde de sergileme imkânı bulmuşlardır. Çalışmalar yürütülürken öğrenciler çevrelerindeki atıklardan fazlasıyla etkilenmiş bu sayede olumlu çevre bilinci geliştirilmesi sağlanmak istenmiştir.

Tablo 6. Uygulanan bu eğitim sürecinden sonra okulda veya bulundukları mahallelerinde çevre temizliği gibi faaliyetlere gönüllü katılmak isteyip istemedikleri hakkındaki görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Çevre Temizliği Faaliyetlerine Gönüllü Katılım	14	İsterim. (Ö1-Ö2-Ö3-Ö4-Ö5-Ö6-Ö7-Ö8-Ö9-Ö10-Ö11-Ö12-Ö13-Ö14)
	1	İsterim. Zaten katılıyorum. (Ö3)
	2	Evet istiyorum. Aldığım eğitimden sonra daha çok istiyorum. (Ö6-Ö9)
	1	İstemiyorum. Çünkü zarar göreceğimi düşünüyorum. (Ö14)

Tablo 6'da öğrencilerin uygulanan bu eğitim sürecinden sonra okulda veya bulundukları çevrede temizlik faaliyetlerine gönüllü olarak katılmak isteyip

istemedikleri görüşleri alınmıştır. Öğrencilerin tamamı gönüllü olarak çevre temizliği faaliyetlerine katılmak istediklerini söylemişlerdir 1 kısmı bu eğitim sonrasında farkındalıklarının arttığını özellikle çevreye karşı daha duyarlı hale geldiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin uygulama esnasında küçük gruplar oluşturarak çalışmaları sağlandığı için işbirlikli öğrenme, sınıf ortamında veya sosyal alanda ortak bir amaç doğrultusunda birbirlerinin öğrenmelerine yardımcı oldukları görülmüştür ve bu sayede özgüvenlerinde de artış sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrenci görüşlerinin bazıları aşağıda verilmiştir;

> ***Ö2.*** *Evet isterim çünkü yaşamımız, dünyadaki tüm canlıların hayatı ve temiz bir çevre için çabalamalıyız. Çöpler tüm canlıların hayatına gün geçtikçe maalesef son vermekte.*
>
> ***Ö3.*** *Projelerin dışında da ailemle, arkadaşlarımla kamusal alanda ya da deniz kenarı, yol kenarı gibi, binamızın bahçesi gibi çeşitli ortamlarda atık toplamıştım. Bu yüzden böyle etkinliklere pek de uzak sayılmam. Çevreye katkı sağlayabilmek de haliyle beni çok daha mutlu eder.*

Ö3'ün ifadelerinde bahsettiği gibi öğrencilerimiz fırsat buldukça çevreye katkı sağlayabilmekten mutluluk duymaktadırlar.

> ***Ö6.*** *Evet artık daha fazla duyarlı olduğunu düşünüyorum, çöplere kayıtsız kalamıyorum.*
>
> ***Ö9.*** *Tabii ki gönüllü olmak isterim özellikle bu eğitim sürecinden sonra çevreyi temiz tutmanın önemini daha net anladım.*
>
> ***Ö13.*** *Evet katılmak isterim. Çünkü çevremin yani bulunduğum alanın temiz olmasını isterim sadece kendi açımdan değil yaşayan tüm canlılar için bu gibi etkinliklere katılmayı çok isterim.*

Öğrencilere uygulanan görüşme formunda yöneltilen "Uygulanan bu eğitim sürecinden sonra okulunuzda veya bulunduğunuz mahallenizde çevre temizliği gibi faaliyetlere gönüllü katılmak ister misiniz?" sorusuna öğrencilerin neredeyse tamamı olumlu yanıt vermiştir. Olumlu görüşlerin yanında sadece Ö14'ün olumsuz görüşü aşağıda verilmiştir.

Ö14. *Okulumda ve mahallemde gönüllü olmak istemem çünkü zarar vereceklerini düşüyorum. Çünkü çevremde bu gibi çalışmaların değer görmediği düşüncesindeyim.*

Öğrencini ifadesinde belirttiği üzere yaşadığı çevrede karşılaştığı olumsuz tepkiler neticesinde böyle bir önyargı oluşmuş olabileceği düşünülebilir.

Tablo 7. Tasarım eğitiminde teknolojiyi kullanmanın öğrencileri çevre konusunda daha duyarlı yapıp yapmadığına ilişkin görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Öğrencilerin tasarım eğtimde teknoloji kullanımının çevre duyarlılığı kazanmalarına etkisi	13	Gerçekleştirilen uygulamaların çevre duyarlılığına olumlu etkisi vardır. (Ö1-Ö2-Ö3-Ö5-Ö6-Ö7-Ö8-Ö9-Ö10-Ö11-Ö12-Ö13-Ö14)
	1	Gerçekleştirilen uygulamaların çevre duyarlılığına olumlu etkisi olduğunu düşünmüyorum. (Ö4)

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmı Tasarım eğitiminde teknolojiyi kullanmanın çevre konusunda kendilerini daha duyarlı yapığı görüşünü savundukları görülmektedir. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşlerinin birkaçı aşağıda verilmiştir.

Ö3. *Tasarımlar için kullandığımız teknolojik aletler her ne kadar radyasyon kaynağı da olsa plastik, kâğıt ve cam gibi atıkların çıkmasından çok daha iyi olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden çevre duyarlılığı konusunda daha bilinçli hareket ediyorum.*

Ö5. *Evet düşünüyorum çünkü bu sayede çevre kirliliği azaltmış olduk. Aksi taktirde kim bilir ne kadar kâğıt, boya vs. atık oluşacaktı.*

Ö6. *Evet daha eğitici olduğun düşünüyorum.*

Ö9. *Evet çünkü kâğıt üzerinde yapılan resme kıyasla daha temiz bir çalışma ortamı sağlanmış oluyor. Atık çıkmıyor yapılan hata sebebiyle kâğıt değiştirmek zorunda kalınmıyor bu da daha bilinçli olmamızı sağlıyor.*

Çevreci bir kimlikle sanat anlayışı benimseyen sanatçılardan örnekler öğrencilerin çalışmalarına kılavuz niteliği görmesi açısından uygulama sırasında paylaşılmıştır. Bu sanatçılardan biri olan Lynne Hull çalışmalarında doğayı yeniden kazanmaya dönük önermeler gizlidir. Vahşi yaşam alanlarında yaptığı küçük iyileştirmelerde estetik kaygı kadar işlevselliği de ön planda tutmuştur. "Sanatçı "Lightning Raptor Roost" adlı çalışmasında göçmen kuşların konaklayabilmesi güvenli yer oluşturmuştur. (Görsel-11) Bu çalışma sonrasında yapılan bir dizi araştırmada şahinlerin, baykuş ve kartalların buralarda yuva yaptığı kanıtlanmıştır" (Aydın ve Zümrüt, 2013, s. 63). Temel olarak sanatçılar; bireylerin doğaya olumsuz etkilerine karşı bir duruş sergileyerek, çalışmalarında doğanın saflığını bozmamaya özen göstermişlerdir.

Ö8. *Evet daha çok duyarlı olduğumuzu düşünüyorum. Çünkü tasarım eğitiminde teknolojiyi kullanmadan önce çevreye bitkilere zarar verip kirlettiğimizi düşünmüyordum.*

Ö13. *Evet kesinlikle duyarlılığı arttırdığını düşüyorum. Çünkü teknolojide yeni yeni programlar ve uygulamalar varken kâğıt, kalem gibi malzemeler kullanmadan, israf etmeden çalışmalarımı tek tıkla halledebiliyorum. Bu yüzden çevreye zarar verilmediği düşüncesi de beni rahatlatıyor.*

Yukarıda bu maddeye ilişkin öğrenci görüşlerine bakıldığında tasarım eğitiminde teknolojinin ve yanı sıra çizim programları kullanmanın öğrenciler üzerinde çevre bilinci oluşmasında, çevre kirliliği hakkında daha duyarlı bireyler haline gelmeleri konusunda olumlu etkileri olduğu, öğrencilerin daha bilinçli düşünmeye başladıkları görülmektedir. İçinde bulundukları eğitim ortamı ve ailelerinin sosyoekonomik durumları da göz önünde bulundurulduğunda çalışmalarının başında öğrenciler konunun sadece maddi olarak artıları üzerinde durmuşlar. Daha az maliyetli olacağından memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Fakat gün geçtikçe ve öğrenme sürecinde bulundukları çevrede karşılaştıkları atıklar öğrencileri fazlasıyla etkilemiş. Oluşan bu kirliliğin bir parçası haline gelmiyor oluşlarından dolayı memnuniyetlerini dile getirmişlerdir.

Ö13'ün ifadelerinde belirttiğinden de anlaşılmaktadır ki artık öğrenciler zamanın gerekliliği ve geleneksel yöntemler arasında kalmışlardır. İçinde

bulunduğumuz dönem gereği yaşanılan pandemi süreci de göstermiştir ki artık ödev, araştırma veya tasarım konusunda gençler pratik ve işlevsel yöntemleri kullanmanın her açıdan daha tasarruflu olduğu görüşündedirler. İncelenilen bir diğer önemli unsur çevreye karşı öğrencilerin duyarlılıklarında bir değişiklik olup olmadığıdır. Verilen öğrenci cevaplarından da anlaşılmaktadır ki yapılan çalışmalar öğrenciler üzerinde olumlu sonuçlar ortaya çıkarmış, duyarlılıklarında artış görülmüştür.

Tablo 8. Tasarım yapma sürecinde dijital çizim programlarını kullanmanın daha yaratıcı olmaya yardımcı olup olmadığına ilişkin görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Dijital Çizim Programlarının Yaratıcılığa Etkisi	4	Farklı ve çok yönlü düşünme becerisi kazandırma (Ö1-Ö4-Ö7-Ö10)
	5	Birden fazla tekniği aynı anda ve seri kullanabilme (Ö2-Ö5-Ö6-Ö11-Ö13)
	4	Sınırsız erişilebilirlik ile yaratıcı ve farklı görüşler ortaya çıkarma. (Ö7-Ö8-Ö9-Ö14)
	1	Düşünmüyorum. (Ö12)

Tablo 8'de öğrencilerin çoğunluğu olumlu görüş belirtirken yalnızca Ö12 olumsuz fikir belirtmiştir. Öğrencinin ifadesine göre; sınırsız erişilebilirlik imkânı öğrencilerde yaratıcı olmaktan ziyade kopya edebilecekleri çalışmalara da ulaşabilecekleri anlamına gelmektedir.

> ***Ö3.*** *İnternet veya sosyal mecralar gerçekten çok geniş. Yapılabilecek şeylerin asla sınırı yok ve fikirler çok fazla. Bu yüzden teknik olarak hayal gücümün daha da uçsuz bucaksız olduğunu hissedebiliyorum.*

Ö3'ün ifade ettiği üzere internet üzerinden çok fazla bilgi ve görsele erişebildikleri için öğrencilerin vizyonu gelişmekte olduğunu söyleyebiliriz. Çok fazla seçenek gördüklerinde çok yönlü düşünebildikleri söylenebilir. Öğrenci fazla seçenek gördüğünde neler yapabileceği konusunda sınırlarını zorlamaya başlamaktadır. Neler yapılabildiğini gördükçe ifade edebildiği düşüncelerinde de artış gözlenebilmektedir. Aşağıda Ö7 ve Ö9'un ifadelerine yer verilmiştir. Bahsi

geçen ifadelerden de anlaşılacağı gibi öğrenciler yaptıkları çalışmalarda gösterdikleri çabanın da artış gösterdiğini belirtmişlerdir. Ö9'un ifadelerinde ise değişik çalışmalardan ilham aldığını görmekteyiz.

Ö7. *Evet bu tasarımları yaparken aslında çevremizdekilere olumlu mesajlar da gönderebiliyoruz. Bu işe daha yoğun bir çaba göstererek yaratıcı olmamız, yaratıcı düşünmemiz daha üst seviyede mümkün olabilir.*

Ö9. *Evet düşünüyorum. Çünkü istediğim çizim tarzında çizmeme yardımcı oluyor. Ayrıca diğer eserlerden de ilham alabiliyorum.*

Tablo 9. Teknolojiyi kullanmanın, tasarımlar gerçekleştirilirken karşılaşılan problemlere çözüm yolu bulmakta yardımcı olup olmadığına ilişkin öğrenci görüşleri.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Tasarım Aşamasında Yaşanılan Sorunlara Etkisi	5	Tasarım sürecinde maddi olanaksızlıklara yardımcı olma. (Ö2-Ö5-Ö9-Ö11-Ö12)
	3	Daha yaratıcı düşünmeye sevk etme, sınırsız örnek sağlama (Ö7-Ö8-Ö10)
	6	Harcanan zaman ve çevre kirliliğine neden olduğunu kavramayı sağlama (Ö1-Ö3-Ö4-Ö6-Ö13-Ö14)

Tablo 9'da öğrencilerin vermiş oldukları cevaplar kodlar bazında incelendiğinde dağılımın birbirlerine çok yakın oldukları görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu teknolojiyi kullanmanın tasarım sürecindeki maddi olanaksızlıklara çözüm olduğunu ve bu süreçte harcanan zamandan tasarruf ettiklerini ifade etmişlerdir. Aynı zamanda görsel sanatlar dersinde teknolojiyi kullanmanın çevre kirliliğine de neden olmadığı görüşündedirler.

Ö9. Tasarım sürecinde yaşadığı sorunlardan biri olan, yapılan hatanın telafisi noktasında dijital programlardan ne şekilde yararlandığına dikkat çekmiştir. Ö13 ise dijital çizim programlarındaki çeşitliliğin malzeme temini noktasında sorunlarına çözüm bulabildiği konusuna değinmiştir. Bu maddeye ilişkin öğrenci görüşlerinden birkaç örnek aşağıda verilmiştir.

Ö9. *Evet sorunlarıma çözüm oldu. Mesela kâğıt üstünde resim yaparken küçük bir hata bile yapsam eski haline getirmek neredeyse imkânsız oluyordu. Fakat dijital programlarda 2 tuşla her hatamı geri alabiliyorum.*

Ö13. *Birçok seçenek var ve birbirinden değişik fırçalar renkler kullandım. En iyisi de kalem ve silgi ararken uygulamadan hemen silgiye ya da fırçaya ulaşabilir olmak. Demek istediğim daha hızlı ve kullanılır olması birçok sorunumu çözmemi sağladı.*

Bu iki öğrencinin görüşleri incelendiğinde tasarım sürecinde en büyük aksaklığın hatanın düzeltilmesi noktasında yaşandığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla bu sorunlarına çözüm bulabilmeleri öğrencileri hem zamanı daha verimli kullanabilmeleri hem de fazladan atık oluşturmadıkları için rahatlattığı düşünülebilir. Yaşadıkları sorunların çözüme ulaşması neticesinde öğrenciler ruhsal anlamda rahat hissedeceğinden daha özgür ve yaratıcı düşünmelerine de olanak sağladığı düşünülebilir.

Ö14. *Tasarım yaparken karşılaştığım bazı problemlerin çözümlerine internet sayesinde çözüm buldum. Tasarım sürecinde teknoloji kullanımının zamanı verimli kullanmak açısından çok faydalı olduğunu düşünüyorum dolayısıyla zamandan tasarruf ettim bu sayede çevreye de zarar vermemiş oldum.*

Ö3. *Kesinlikle çözüm yolu oldu oldu. Atık projemiz kapsamında taslak oluştururken teknolojik uygulamaları daha iyi kullanmaya başladım, aynı zamanda daha yaratıcı düşünebildiğimi düşünüyorum. Atık toplamak için mahalleleri gezmek özgüvenimi arttırdı. Dolayısıyla çevre kirliliğine ne kadar sebep olduğumuzu anlamamızı sağladı.*

Ö14 ve Ö3'ün ifadeleri dikkate alındığında çalışma sürecinde teknolojiyi kullanmalarının özellikle zamanı verimli kullanmakta fayda sağladığına dikkat çekmektedirler. Özellikle Ö3 atıklardan geri dönüşüm çalışmaları sürecinde dijital çizim programından yararlandığı, daha yaratıcı fikirler de ortaya çıkarabildiği görüşünde olduğu gözlenmiştir. Öğrencilerin mekân sınırlaması olmadan

çalışabiliyor oluşu onların özgüvenlerini ve kendilerini ifade edebilme becerilerinde de olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı görülmektedir.

Tablo 10. Teknoloji kullanarak çalışmalar yapmanın özgünlük ve özgürlük anlamında bir farklılık yarattı mı? Sorusuna ilişkin görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Özgür Çalışma ve Özgün Tasarımlar Oluşturma Üzerindeki Etkisi	6	Mekân zorunluluğunu ortadan aldırarak özgür çalışma ortamı sağlama. (Ö3-Ö10-Ö11-Ö12-Ö13-Ö15)
	7	Özgür düşünebilme becerisi ile özgün çalışmalar ortaya koyabilme. (Ö1-Ö2-Ö4-Ö6-Ö7-Ö9-Ö14)
	2	Örneklem çeşitliliği fırsatı sağlama sonucu profesyonel çalışmalar ortaya çıkarma. (Ö5-Ö8)
	3	Malzeme ve teknik çeşitliliği tanıma olanağı sağlama. (Ö5-Ö8)

Öğrencilerle tasarım eğitimi süresince okul dışında yapılan etkinliklerle öğrencilere mekân zorunluluğu olmadan özgür çalışma ortamı sağlanmıştır. Bu sayede öğrenciler daha özgür düşünce becerisi kazandıkları ve zaman ve mekân sınırlaması olmadan da çalışılabileceği kanaatine varmışlardır. Tablo 10'daki kategoriler dikkate alınarak değerlendirilen öğrenci görüşleri aşağıda veriliştir.

Ö5. *Evet aldığım eğitim boyunca zaman e mekân sınırlaması olmadan çalışabiliyor olmam çalışmalarımda daha öğür düşünebilmemi sağladı. Daha özgün çalışmalar ortaya çıkarabildiğimi düşünüyorum.*

Ö9. *Evet her yerde istediğim kalemi, tuvali, kâğıdı bulamıyorum. Fakat dijital ortam bu özgürlüğü ve istediğim malzemeyi temin edebilmemi sağlıyor.*

Ö9'un ifade ettiği üzere dijital çizim programları öğrencilere malzeme ve teknik çeşitliliği tanıma olanağı sağlamış bu sayede öğrenciler kendilerini daha net ifade edebilmişlerdir. Öğrenciler yaptıkları çalışmalar esnasında kullandıkları

programlar ve internet ortamında örneklem çeşitliliği fırsatı yakalamışlar ve daha profesyonel nitelikte çalışmalar ortaya koymuşlardır.

> ***Ö13.*** *Özgürlük sadece zaman ve mekân açısından sağlıyor. Ama özgünlük olarak herkesin kendi açısından daha farklı düşünceler edinebildiğini düşünüyorum. Herkes kafasında canlandırdığı düşünceleri kendine özgü ve daha özgün ifade edebildiklerini düşünüyorum.*

Öğrenciler özgürlük noktasında sadece zaman ve mekân kısıtlamasının olmaması noktasında değerlendirmişlerdir. Sonuç olarak tüm öğrencilerin görüşleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde gözlemlerimiz zaman ve mekân kısıtlamasını olmaması öğrencileri daha özgür düşünmeye sevk etmiş, dolayısıyla daha özgün çalışmalar ortaya koymalarına zemin oluşturmuştur. Aynı zamanda tasarımlarını yaparken dijital programların zengin malzeme içeriklerini tanıma olanağı da sağladığını belirtmişlerdir.

Tablo 11. Dijital çizim programlarının kullanan öğrencilerin derse karşı olan ilgisi üzerine ilişkin görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Görsel Sanatlar Dersine Karşı İlgi Üzerine Etkisi	5	Derse karşı olumlu tutum geliştirme. (Ö4-Ö8-Ö9-Ö12-Ö13)
	8	Ders içeriğine ve yeniliklere karşı ilgi/merak uyandırma. (Ö1-Ö3-Ö5-Ö6-Ö7-Ö9-Ö11-Ö14)
	2	Yeni özellikler ve tekniklerin çokluğunun kazandırdığı deneyim. (Ö2-Ö10)

Tablo 11'de öğrencilerin görsel sanatlar dersinde dijital çizim programları kullanmaları sonucunda derse karşı olan ilgilerinde olumlu ya da olumsuz değişiklik gözlenip gözlenmediği değerlendirilmiştir. Görsel sanatlar dersi öğrenciler için maliyet konusunda biraz zorlayabilecek bir disiplin olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın yapıldığı okulun bölgesel olarak ekonomik durumları

değerlendirildiğinde, öğrencilerin düşük gelirli aile çocukları olduğu görülmektedir. Dolayısıyla yapılacak çalışmaların düşük maliyetli olması birinci önceliktedir. Bu kapsamda değerlendirildiğinde yapılan uygulama hem öğrencileri hem de velileri ziyadesiyle memnun etmiştir. Öğrenciler tasarımlarını yaparken dersin içeriğine ve uygulanan yeniliklere karşı daha hevesli meraklı şekilde katılım sağlamışlar ve farklı görüşler ortaya koymuşlardır.

> ***Ö2.*** *Kesinlikle ilgi uyandırdığını düşünüyorum. Birçoğumuz için yeni bir uygulama daha önce hiç böyle ders işlememiştik. Ayrıca birçok seçeneği olması daha fazla çizim yapabilmemizi sağlıyor.*
>
> ***Ö3.*** *Katılıyorum. Çünkü görsel sanalar bana göre fazlasıyla zahmetli ve bir o kadar masraflı bir ders. Uygulamalar sayesinde sınırsız malzeme değiştirip farklı projeler çıkarmak benim bu derse ilgimi arttıran etkenlerden biri.*
>
> ***Ö9.*** *Kesinlikle inanıyorum. Çünkü zaten dijital ortamda yapılmış birçok karakteri bu sayede çizebiliyorum ve çizimlerimi daha kaliteli ve detaylı bir şekilde paylaşabilme imkânı tanıyor. Aldığım güzel tepkiler de beni derse karşı daha ilgili ve istekli yapıyor.*

Öğrencilerin ifadelerinden de anlaşılacağı gibi dijital programların sağladığı olanaklar öğrencilerin derse karşı ilgisini daha da arttırmış, yapabilecekleri çalışmalar noktasında daha da merak uyandırmıştır. Uygulamalardaki seçeneklerin çokluğu yeni deneyimler kazanmalarını sağlamıştır.

Tablo 12. Dijital çizim programları kullanmanın estetik ve tasarım becerilerinize olumlu yönde bir etkilerine yönelik görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Estetik ve Tasarım Becerisi Üzerine Etkisi	7	Yaratıcı ve estetik düşünce becerisi kazandırma (Ö2-Ö4-Ö5-Ö6-Ö9-Ö11-Ö12)
	3	Seçici eleştirel bakabilme becerisi (Ö1-Ö3-Ö7)
	5	Alternatif malzemelerden yararlanma ve geri dönüştürebilme. (Ö5-Ö8-Ö10-Ö13-Ö14)

Öğrenciler Çalışmaları boyunca yeni tasarımlar üretme yoluna gitmişlerdir. Öğrendikleri bilgileri kendi alan derslerine de yansıtarak farklı dijital tasarımlar ortaya koymuşlardır. Yaptıkları tasarımları farklı derslere entegre ederek değişik projeler ortaya koymuşlar kurumsal kimlik oluşturmuşlardır. Bunun sonucunda yapılan yıl sonu etkinliklerinde çalışmalarını markalaştırarak ürünleri ile birlikte sunmuşlardır. (Görsel-7) Bunun yanında öğrenciler topladıkları atıklardan ortaya koydukları çalışmaları da sergileme fırsatı bulmuşlardır. (Görsel-6) Bu bağlamda öğrencilerden bazılarının görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

Ö1. *Aldığımız eğitim sayesin daha önce farklı değerlendirdiğimiz ürünlere daha seçici bakabiliyorum. Estetik algımın ve beğenilerimin değiştiğini hissediyorum.*

Ö3. *Kesinlikle etkisi var. Daha seçici ve eleştirel bakabiliyorum. Kusurlar daha da gözüme çarpıyor. Kolay beğenemiyorum.*

Ö1 ve Ö3 ün örnek görüşleri de gösteriyor ki öğrenciler dijital programları kullanmaya başladıktan sonra güzellik anlayışları ve beğenileri üzerinde olumlu gelişmeler gözlenmiştir. Öğrencilerin birçoğu bu durumdan memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Aşağıda verilen Ö5 ve Ö8‘in görüşlerini de inceleyecek olursak ifadelerden öğrencilerin çevresel tutumları geri dönüştürülebilirlik anlamındaki üretim odaklı düşünme becerisi kazandıkları da görülmektedir.

Ö5. *Bizlere yaratıcı ve estetik düşünce becerisi kazandırmanın yanı sıra nesnelere farklı bakabilmeyi de öğrettiğini düşünüyorum. Örneğin bir eşyayı geri dönüştürme fikrini daha önceden düşünemezken şimdilerde eski eşyaları nasıl tekrar ve farklı şekilde kullanabilir hale getiririm diye düşünüyorum.*

Ö8. *Daha önce hiç dijital programda çizim yapmamıştım artık yapabiliyorum ve bazı malzemeleri nasıl farklı şekillerde kullanabilirim fikri oluşuyor değerlendirebiliyorum.*

Ö5’in ifade ettiği gibi öğrencilerin fikirleri yaratıcı ve estetik düşünme becerisi kazanmanın yanı sıra tüketim değil üretim odaklı olma yönünde değişiklik

göstermiştir. Kullanım ömrü bitmiş bir eşyayı yenileme veya farklı bir amaçla tekrar kullanabilmek adına yaratıcı geri dönüşüm fikirleri geliştirmeye başlamışlardır.

Tablo 13. Görsel sanatlar öğretmeninin kullandığı yöntem ve tekniklerin tasarım üretme sürecinize yönelik etkileri hakkında görüşler.

Kategoriler	**f**	**Kodlar**
Kullanılan Yöntem ve Tekniğin Tasarım Üretme Üzerine Etkisi	6	Atık malzemelerden yararlanma ve gündelik hayata kazandırma (Ö3-Ö10-Ö11-Ö12-Ö13-Ö15)
	7	Yapılan çalışmaları yorumlama ve fikir üretme yönünden geliştirme (Ö1-Ö2-Ö4-Ö7-Ö8-Ö9-Ö14)
	2	Tasarımsal düşünme becerisi kazandırma (Ö5-Ö6)

Tablo 13'te görsel sanatlar öğretmeninin ders içinde kullandığı yöntem ve tekniklerin öğrencilerin tasarım üretme sürecine ne gibi etkileri olduğu irdelenmiştir. Bahsi geçen süreçte ders içinde ve dışında öğrencilerle çalışmalar yapılmış online ortamda sürekli olarak etkileşim içinde olunmuştur. Öğrenciler yapacakları çalışmalar için 3 veya 4 kişilik gruplar oluşturarak projeler hazırlamışlardır. Bu sayede işbirlikli öğrenme ortamları oluşmuş, aynı zamanda yapacakları çalışmalar için araştırma ve veri toplama çalışmaları yapmışlardır. Yapacakları tasarımlar için sahada materyal toplamışlar ve bu sayede öğrenme sürecini okul dışına taşımışlardır. Konuya ilişkin öğrenci görüşlerinden örnekler aşağıda verilmiştir.

Ö5. *Hocamızın öğrettiği yöntem ve tekniklerle tasarımlarımızın kalitesinin arttığı görüşündeyim. Daha gerçeğe yakın ve farklı çalışmalar ortaya koymaya başladık. Özellikle teknolojiyi derste aktif olarak kullanmamız çok büyük kolaylık sağladı.*

Ö6. *Öğretmenimizle sürekli etkileşimde olabilmemiz WhatsApp grubu üzerinden her zaman ulaşılabilir olmamız teknolojinin nasıl ders için kullanılabilir olduğunu gösterdi. Ders öğretmenimizin de derste teknoloji temelli ders işlemesi derse daha ilgili olmamızı ve tasarımlarımızda nasıl daha yaratıcı olabiliriz onu gösterdi.*

Öğrenci görüşlerinden yola çıkarak ders içinde sadece anlatım veya gösterip yaptırma tekniğinden ziyade teknolojik olanakları da derste kullanarak öğrencilerin çok çeşitli teknik ve tasarımlarla tanışmasını sağlamanın öğrenciler üzerinde olumlu etkisi olduğu düşünülebilmektedir. Derste kullanılan materyal ve teknik çeşitliliğinin, öğrencilerin güdülenmesinde artış sağladığı da söylenebilir. Ö6'nın da ifade ettiği gibi derste teknolojinin kullanılması öğrencilerin derse olan ilgisini arttırmış yaratıcı fikirler ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Ö10. *Ders işlenen sürede öğretmenimizin çevre kirliliğine dikkat çekmesi atıklarla yapılan estetik sanatsal çalışmalardan örnekler ve belgeseller izletmesi ufkumuzu açtı. Bizlerin de yapabileceği boyutta çalışmalardan örnekler vermesi dikkatimizi çekti.*

Ö13. *Görsel sanatlar öğretmenimizin bizlere gösterdiği yöntem ve tekniklerin birçok etkisi oldu. Bunlardan en önemlisi çevreye verilen zarar ve tüketim odaklı bir yaşam sürdüğümüzün farkına vardık. Sanatsal çalışmalara karşı ilgimizin artmasının yanı sıra atık malzemelerden yararlanarak neler yapılabilir onu gördük. Daha önce görmediğimiz çalışmalardan örnekler izledik ve bu sayede neler yapılabildiğini görmüş olduk.*

Ö15. *Görsel sanatlar öğretmenimizin dersi bu kadar farklı ve ilgi çekici işlemesi bizim ufkumuzu da genişletti. Birdenbire neler yapabiliriz onu düşünmeye başladık. Sahada yaptığımız gezilerde çevreye verdiğimiz zararı gözlerimizle görmüş olduk. Ayrıca atık malzemelerden de nasıl sanatsal çalışmalar yapılabilir nasıl farkındalık oluşturulur görmemizi sağladı. Artık var olan eşyaları nasıl geri kazandırabilirim bunu düşünür hale geldim.*

Öğrencilerin görüşlerinden de anlaşılacağı üzere öğrenciler tüketim değil üretim odaklı düşünmeye başlamışlardır. Farkında olmadan atık objeler nasıl estetik figürler oluşturulabilir bunu tasarlama yoluna gitmişlerdir. Bu noktada karşılaşılan en büyük sorun maddi imkansızlıklar ve yapılması planlanan çalışmaların yetkililer tarafından desteklenmemesi olmuştur. Karşılaşılan sorunlarla ilgili görüşler sonuç tartışma başlığı altında belirtilmiştir.

Ö2. *Ders işlerken uygulanan yöntem ve teknikler sayesinde çok fazla resim tekniğini keşfetme şansı yakaladık. Ayrıca çok da kolay kavradığımızı düşünüyorum. Bu kadar kısa zamanda öğrenebilmiş olmamız yapılan çalışmalar üzerinde fikir üretme ve yapılan çalışmaları yorumlama yapabilmemizi sağladı.*

Ö9. *Evet tasarım üretme sürecim üzerinde birçok etkisi oldu. En önemlisi ise daha estetik orantılı ve gerçekçi çizimler yapabildiğimi görmek, yapılan çalışmalar üzerinde fikir üretebilmek beni tasarımlarım noktasında daha eleştirel düşünmeye yöneltti. Aynı zamanda çizimlerim ne kadar iyi olmaya başladıysa o kadar mutlu ve istekli olduğumu gördüm.*

Ö2 ve Ö9'un örnek görüşleri incelendiğinde öğrencilerin eleştirel bakabilme ve tasarım yorumlama becerilerinin arttığı gözlemiştir. Öğrenciler ne kadar fazla örnek çalışma ne kadar fazla kaliteli tasarım çeşidi ile karşılaşırsa beğeni düzeyleri o kadar artmaktadır. Dolayısıyla bu durum öğrencilerin karşılaştıkları çalışmaları yorumlama ve fikir üretme yönünden gelişmelerini sağlayacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ TARTIŞMA

Bu araştırmanın problem cümlesi "Lise düzeyindeki görsel sanatlar eğitimi alan öğrencilerin; eğitimlerine dijital uygulamalar ve teknoloji entegre edildiğinde hem çevresel tutum ve davranışlarına hem de yaratıcılıklarına etki ediyor mu?" olarak ifade edilmiştir.

Çalışma kapsamında lise düzeyi 10 sınıf öğrencilerinin çevrelerine karşı nasıl bir tutum sergiledikleri incelenerek karar verilmiştir. Öğrenciler, özellikle de belirtilen yaş grubundaki gençler, dijital anlamda elektronik cihazların kullanımına daha çok meyillidirler. Gençlerin bu yönelimlerini olumlu anlamda kullanmak aynı zaman da çevresel tutumlarında olumlu etkileri olabileceği düşüncesi ile yola çıkılmıştır. Sonuçlar ve öğrencilerle yapılan görüşmeler sonucunda gözlemlenmiştir ki görsel sanatlar dersi için gerekli olan araç gereç ve gerekli diğer malzemelere ihtiyaç duyulmadan da çalışmalar yapılabilmektedir. Öğrenciler hali hazırda fazlaca zaman geçirdikleri cihazları bu sayede daha faydalı programlar yüklemek suretiyle faydalı bir amaç için kullanmaya başlamışlardır. Çalışmaları boyunca fotoğraflar çekmişler, araştırmalarını yapmışlar ve yükledikleri dijital çizim programları ile çok daha yaratıcı çalışmalar tasarlayabilmişlerdir. Bu sonuçlar Turaç, Çalışkan ve Gülnar'ın (2017) medya araçlarının tam öğrenme modeliyle birlikte kullanılmasının olumlu olduğu sonucuna ulaşan araştırmaları ve Lee'nin (2015) mobil uygulamalara dayalı öğrenmenin öğrencilerin öğrenmesi açısından daha faydalı olduğu sonucunu ortaya koyan araştırma sonuçları tarafından da desteklenmektedir.

Erden'in (2017); kuşaklar arası farklılıkların öğrenme stilleri ile olan ilişkisine yönelik yapılan yazın taraması sonucu ortaya koyduğu büyük resim; farklı kuşakların farklı öğrenme stillerini tercih etmeleri sebebi ile eğitim metotlarının çeşitlendirilmesini sonucuna varmıştır. Bu çalışma da göstermiştir ki bu nesil için

detaylı yönlendirmelerin, geribildirimlerin, desteğin, eğitim materyalinin ilgi çekici görseller ve simülasyonlar ile sağlanması, ders kitapları okutma ve yazılı ödevler yaptırma yerine takım çalışmalarının özendirilmesi alternatif öğretim teknikleri tercih edilebilir.

Öğrencilere çalışma boyunca kendi istekleri doğrultusunda kendilerini özgürce ifade edebilecekleri olanaklar sağlanmaya çalışılmıştır. Öğrenciler alanları gereği çalışmalarını aynı zamanda halkla ilişkiler ve markalaşma boyutuna taşıyarak amblem ve kurumsal kimlik çalışmalarına dönüştürerek okul bahçesinde diğer öğrenci arkadaşlarıyla paylaşmışlardır. (Görsel-7)

Çalışmalarını tasarıma dönüştürmek için temel tasarım dersleri işlendiği aşamada sadece cep telefonlarını kullanmak başta yetersiz geleceği düşüncesi baş göstermiş, öğrencilerde tedirginliğe neden olmuştur. Fakat gözlemlerimiz göstermiştir ki çalışma yaparken kâğıt kalem boya malzemeleri vs. materyalleri kullanmaya gerek olmadan çalışmak zevkli ve tasarruflu olduğu için daha cazip gelmiştir. Eğitim ortamlarında sanatsal çalışmalar yapılırken dijital uygulamaların da kullanılabileceği düşüncesi yaygınlaşacağı düşünülmektedir. Bu anlamda gerek diğer disiplinlerde, özellikle de görsel sanatlar dersi bünyesinde bu tür çalışmalar yapmanın öğrencilerin üzerindeki etkileri yadsınmamalıdır. Çağımız gençleri artık dönemin gereği dijitalleşmenin eğitime entegre edilmesi beklentisi içerisine girmişlerdir. Gözlemlerimiz de göstermiştir ki daha eğlenceli ve mekân kısıtlaması olmadan öğrenci öğretmen iletişimi ve veri alışverişi de düşünüldüğünde teknolojinin hem zaman hem de çevresel atık anlamında tasarrufu ortadadır. Bu bağlamda eğitimin vazgeçilmez bir parçası olan estetik olgusu çağa entegre edilmiş olması çok önem arz etmektedir.

Yapılan çalışmalar boyunca öğrenciler hem farklı çalışmalar, tasarımlar ve fikirlerle tanışmışlar hem de ne kadar kısa zamanda neler yapılabilir konusunda bilinçlenmişlerdir. Fakat öğrencilerin tasarım anlamında ortaya koydukları fikirleri gerçekleştirebilmeleri için hem zaman hem de maliyet açısından desteklenmeleri gerekmektedir. Yapılan çalışmada öğrenciler görsel sanatlar dersinde dijital çizim programları kullanarak çevreye ne kadar az zarar verdiklerinin farkına varmışlar aynı zamanda tasarım üretme sürecinde çizim programlarının işleri ne denli

kolaylaştırdığını görmüşlerdir. Diğer yandan çevreye verilen zararı en aza indirebilmek adına atık toplama çalışmaları yapmışlar geri dönüşüm projeleri ve tasarım çalışmaları yapmışlardır. Tasarım üretme sürecinde dijital programların yararı ortadadır fakat çalışmaları faaliyete geçirmek adına yapılan girişimler maalesef olumsuz sonuçlanmıştır. Öğrencilerin tasarımları maalesef tasarım aşamasında kalmış, faaliyete geçirebilmek adına bağlı bulundukları milli eğitim kademesinden gerekli izin ve onaylar, çalışmaların yapılma süresi, öğrencilerin yaşı ve tehlike oluşturabilir düşüncesi ile alınamamıştır.

Bu araştırmanın uygulama kısmı tamamlandıktan sonra "Ortaöğretim görsel sanatlar dersinde dijital çizim programları kullanımının öğrencilerin çevresel tutum ve yaratıcılıklarına etkisi var mı?" sorusunun cevabına ulaşılmıştır. Uygulama sonucu yapılan görüşme formları ve yapılan yorumlar incelendiğinde uygulanan öğretim yöntemi sayesinde öğrencilerin içinde bulundukları toplumun çevre sorunlarına karşı duyarlılıklarında artış olduğu ve bunu daha çağa uyarlanmış bir öğretim yöntemiyle yapıldığında daha başarılı sonuçlar verdiği kanaatine varılmıştır.

Öğrenmenin malzeme ve mekân kısıtlaması olmaksızın gerçekleştirilebilmesi sağlanmış, yapılan gözlemler de göstermiştir ki öğrenciler bu kısıtlamalar olmaksızın çalışmalarına başladıklarında kendilerini daha özgür hissetmişler, eğlenceli işler ortaya koymuşlardır. Özgür çalışabilmiş olmaları beraberinde yaratıcılığı da getirmiştir. Daha sınırsız düşünebilmeleri sağlanmış; kâğıt, boya vb. atık oluşturmaksızın fikirlerini direk yansıtabilmişlerdir. Çalışmalar ve tasarımlarını çok yönlü geliştirebilmişler grafiksel çalışmalar da ortaya koyarak marka çalışmaları yapmışlardır. (Görsel-7)

KAYNAKÇA

Aleven, V., McLaren, B. M., Sewall, J., & Koedinger, K. R. (2006). The Cognitive Tutor Authoring Tools (CTAT): Preliminary evaluation of efficiency gains. In Lecture Notes in Computer Science (including subseries Lecture Notes in Artificial Intelligence and Lecture Notes in Bioinformatics) (Vol. 4053 LNCS, pp. 61–70). https://doi.org/10.1007/11774303_7.

Altınkaya, H. (1998). Türkiye'de bilgisayarlı destekli eğitimin gelişimi, Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Artut, K. (2010). Güzel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri, sanat eğitiminde özel öğretim yöntemlerine giriş. I.Bölüm, (Editör: Kazım Artut). Ankara: Anı Yayıncılık.

Artut, K (2004). *Sanat Eğitimi Kavramları ve Yöntemleri*, Ankara; Anı Yayıncılık, 3. Baskı.

Aslan, E., (2001), Torrance Yaratıcı Düşünce Testi'nin Türkçe Versiyonu, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 14, 19-40. https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/torrance-yaratici-dusunce-testi-toad.pdf adresinden 04.05.2021 tarihinde erişilmiştir.

Atasoy, E., 2005. Çevre için eğitim: ilköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisi üzerine bir çalışma. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Aydın, İ. ve Zümrüt, Y. (2013). Doğa ve sanat ekseninde farklı yaklaşımlar, *Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi,* 4, 53-65. https://dergipark.org.tr/tr/pub/mersinefd/issue/33016/316297 adresinden 29.07.2022 tarihinde erişilmiştir.

Aykaç, V. (2010). Güzel sanatlar eğitiminde özel öğretim yöntemleri, sanat eğitiminde aktif öğrenmeye dayalı proje destekli çoklu zekanın kullanılması. 3. Bölüm, (Editör: Kazım Artut). Ankara: Anı Yayıncılık.

Aytekin, C. A. (2008). Resim-is eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin anasanat atölye tercihleri ile temel tasarım dersine yönelik tutum, algı ve beklentileri arasındaki ilişki. Doktora Tezi, Dokuzeylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Bostancı, S. H., & Yıldırım, S. (2019). A conceptual study on sustainable communities and ecological citizenship. *Igdir University Journal of Social Sciences*. (Additional Issue). 203-218.

Büyüköztürk, Ş. (2007). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Pegem Akademi Yayıncılık.

Cowan, D.A. (2007). Artistic undertones of humanistic leadership education. *J. Manag. Education.* 31, 156–180.

Creswell, J. W. (2009). Research design, qualitative, quantitative, and mixed methods approaches (Third Edition).California: SAGE Publications.

Çelik, Z.(2011). İlköğretim müfredatında ambalaj atıklarının geri dönüşümü eğitiminin yeri ve ilköğretim kurumlarındaki geri dönüşüm uygulamalarının araştırılması (İstanbul il örneği). Yıldız Teknik Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Programı, Yüksek Lisans Tezi.

Dilmaç, O., & Dilmaç, S. (2022). Tasarım eğitiminde uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen akran değerlendirmesinin akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi. *Sanat Vizyon*, 28(48), 43-50.

Dilmaç, S. (2020). Students' opinions about the distance education to art and design courses in the pandemic process. *World Journal of Education*,10(3), 113-126. doi.org/10.5430/wje.v10n3p113

Dolunay, A. (2016). Teknolojinin görsel sanatlar ve sanat eğitimine katkısı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 42(9),

Donnelly, R. & Maguire, T. (2021). Building digital capacity for higher education teachers: Recognising professional development througha national peer triad digital badge ecosystem. *Eur. J. Open Distance E-Learn*. 23, 1–19.

Douglas, A. & Coessens, K. (2012). Experiential knowledge and improvisation: Variations on movement, motion, emotion. *Art Des.Commun. High. Educ.*10, 179–198.

Eagles, P. F. J., and Demare, R., 1999. Factors influencing children's environmental attitudes. The Journal of Environmental Education, 30(4), 33–37.

Ekiz, D. (2013). Bilimsel araştırma yöntemleri (3. Baskı). Anı Yayıncılık.

Erden, S. N. (2017). Yeni nesillere yeni öğretim yöntemleri: Z kuşağının öğrenme stilleri ve yükseköğrenim için öneriler. International Journal of Academic Value Studies, 3(12), 249-257. doi.org/10.23929/javs.329

Erten,S. (2004): Çevre Eğitimi Ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?, Çevre ve İnsan Dergisi, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın Organı. Sayı 65/66. 2006/25 Ankara

Elwell, J.S. (2020). Religion and the digital arts. *Brill Res. Perspect. Relig. Arts*. 4, 1–109.

Farrel, P.J., & Stewart, K.R. (2006). Comprehensive study of tests for normality and symmetry: Extending the spiegelhalter test. Journal of Statistical Computation and Simulation, 76(9), 803-816.doi:10.1080/10629360500109023

Fleischmann, K. (2021). Hands-on versus virtual: Reshaping the design classroom with blended learning.*Arts Humanit. High. Educ*. 20, 87–112.

Glesne, C. (2011). Becoming qualitative researchers: An introduction. (4th ed.).Boston,MA: Pearson.

Gülbahar, Y., ve Alper, A. (2009). Öğretim teknolojileri alanında yapılan araştırmalar konusunda bir içerik analizi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 42(2), 93-111. doi.org/10.1501/Egifak_0000001178

Handl, G. (2012). Declaration of the United Nations conference on the human environment (Stockholm Declaration), 1972 and the Rio Declaration on Environment and Development, 1992. United Nations Audiovisual Library of International Law, 11.

Haroutounian, J. (2017). Artistic ways of knowing in gifted education: Encouraging every student to think like an artist.*Roeper Rev.* 39, 44–58.

Holt, E.A., Heim, A.B., Tessens, E. ve Walker, R. (2020). Thanks for inviting me to the party: Virtual poster sessions as a way to connect in a time of disconnection. Ecol. Evol. 10(22) 2423–1243. doi.org/10.1002/ece3.6756

Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi (23.Basım). Nobel Akademik Yayıncılık.

Keskin, S. (2006). Comparison of several univariate normality tests regarding Type I error rate and power of the test insimulation based small samples. Journal of Applied Science Research, 2(5), 296-300. http://www.aensiweb.com/old/jasr/jasr/2006/296-300.pdf adresinden 12.06.2021 tarihinde erişilmiştir.

Kılınç, E.C. (2021). Ecological footprint-energy r&d expenditures relationship: The case of OECD countries. *Omer Halisdemir University, Faculty of Economics and Administrative Science*, 14(2). 527–541. DOI: 10.25287/ohuiibf.723064.

Kraehe, A.M. (2020). Art and the mind. *Art Education*.73, 4–7.

Lee, M. K. (2015). Effects of mobile phone-based app learning compared to computer-based web learning on nursing students: pilot randomized controlled trial. Healthcare İnformatics Research, 21(2), 125-133. doi: 10.4258/hir.2015.21.2.125

May, O. W., Wedgeworth, M. G., & Bigham, A. B. (2013). Technology in nursing education: YouTube as a teaching strategy. Journal of Pediatric Nursing: Nursing Care of Children and Families, 28(4), 408-410. doi.org./10.33902/JPR.2019254174

Mendes, M., & Pala, A. (2003). Type I error rate and power of three normality test. Pakistan Journal of Information and Technology, 2(2), 135-139. doi:10.3923/itj.2003.135.139

Merriam, S. B. (2009). Qualitative research (Second edition).San Francisco: Jossey-Bass.

Michael, M.K. (2019). Repositioning artistic practices: A sociomaterial view. *Stud. Contin. Educ.* 41, 277–292

Michael, J.A.& Eisner, E.W. (1973). Educating artistic vision. *Art Education*. 26, 28

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: an expanded sourcebook (2nd ed.), Sage Publication.

Özyurek, A., Begde, Z., Yavuz, N. F., ve Ozkan, I. (2016). Uzaktan Eğitim Uygulamasının Öğrenci Bakış Açısına Göre Değerlendirilmesi. Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(2), 592-605. https://dergipark.org.tr/tr/pub/joiss/issue/30780/323661 adresinden 11.06.2021 tarihinde erişilmiştir.

Paşca, E.M. (2019). History and modernity in artistic education from Romania.rev. Artist. Education.18, 347–352.

Patton MQ. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. (M Bütün, SB Demir Çev.). Ankara: Pegem Akademi.

Penketh, C. (2020). Towards a vital pedagogy: Learning from anti-ableist practice in art education.*Int. J. Educ. Art*.16, 13–27

Serkova, V. (2020). The digital reality: Artistic choice.IOP Conf. Ser. Mater. Sci. Eng., 940, 012154

Schoute, M. (2011). The relationship between product diversity, usage of advanced manufacturing technologies and activity-basedcosting adoption. *Br. Account. Rev.* 43, 120–134.

Sponem, S.& Lambert, C. (2016). Exploring differences in budget characteristics, roles and satisfaction: A configurational approach. *Manag. Account. Res*. 30, 47–61.

Tapscott D., Williams D., (2007). Vikinomi. (2007). Çev. D. Boyraz, MediaCat Kitapları.

Tavsancil E, Aslan E (2001). İçerik analizi ve uygulama örnekleri. Epsilon Yayıncılık.

Turac, N., Calıskan, N., ve Gulnar, E. (2017). Comparison of mastery learning model and WhatsApp assisted learning in teaching psychomotor skills: A triangulation study Journal of Human Sciences, 14(3), 2601--2615. https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4769 adresinden 11.06.2021 tarihinde erişilmiştir.

Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 24(24), 543-559. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10372/126941 adresinden 12.06.2021 tarihinde erişilmiştir.

Uzun, N., Sağlam, N., (2006). Ortaöğretim öğrencileri için çevresel tutum ölçeği geliştirme ve geçerliliği, H.O. Eğitim Fakültesi Dergisi (H.U. Journal of Education). 30. 240-250. https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/cevresel-tutum-olcegi-toad.pdf adresinden 04.06.2021 tarihinde erişilmiştir.

Wagner, T. (2010). The global achievement gap: Why even our best schools don't teach the new survival skills our children need-and what we can do about it. Basic Book.

Yalın, H. İ. (2002). Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme, 6. Baskı, Ankara: Nobel Yayıncılık, İstanbul

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2003). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri, Seçkin Yayıncılık.

Yücel, Ö. E. ve Özkan, M. (2014). Ortaokul öğrencilerine yönelik Çevresel Tutum Ölçeği geliştirilmesi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27(1), 27-48. doi.org/10.19171/uuefd.37221

Görsel Kaynaklar

Resim 9. Lynne Hull, "Lightning Raptor Roost". (1994). Erişim adresi: http://www.dailyartfixx.com/2011/04/22/earth-day-2011-environmental-artists-making-adifference/

EKLER

Ek-1

GÖRÜŞME FORMU

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Temel Sanat Eğitimi Ana Sanat dalı, Sanat ve Tasarım Çalışmaları yüksek lisans öğrencisiyim. "Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Dijital Çizim Programları Kullanımının Öğrencilerin Çevresel Tutum ve Yaratıcılıklarına Etkisi" başlıklı tez araştırmamda kullanılmak üzere lise öğrencileri ile görüşme yapıyorum. Yaptığım tüm görüşmelerde verilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacaktır.

Görüşme yaklaşık olarak 35-40 dakika sürecektir. Sorunlar için önerebileceğiniz çözümleri, sorulardan sonra vurgularsanız sevinirim. İzin verirseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde hem zamanı daha iyi kullanabiliriz hem de sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatı elde edebilirim. Eğer kayda almamı istemezseniz sorulara yazılı olarak da cevap verebilirsiniz.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Eğer sizin bana görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir soru varsa önce bunu yanıtlamak istiyorum. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Sorumlu Araştırmacı

Pınar KARABACAK

Görüşme Soruları

S1. Görsel sanatlar dersinde tasarım ilke ve elemanları ünitesinde dijital çizim programları kullanılmasına ilişkin neler düşünüyorsunuz? Geleneksel malzemelerden (kâğıt, kalem, silgi vb.) ne gibi farklılıkları vardır?

S2. Dijital çizim programlarını kullanırken herhangi bir zorluklar karşılaştınız mı? Eğer karşılaştıysanız bunlar nelerdir?

S3. Dijital çizim programlarının bu ders için kullanımı sizce uygun mu? Süreçte geliştirilmesini düşündüğünüz önerileriniz nelerdir?

S4. Dijital çizim programlarının çevre kirliliğine ilişkin olumlu bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Olumlu ve olumsuz gördüğünüz etkileri açıklayınız?

S5. Uygulanan bu eğitim sürecinden sonra okulunuzda veya bulunduğunuz mahallenizde çevre temizliği gibi faaliyetlere gönüllü katılmak ister misiniz? Neden?

S6. Tasarım eğitiminde teknolojiyi kullanmanın sizi çevre konusunda daha duyarlı yaptığını düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

S7. Tasarım yapma sürecinde dijital çizim programlarını kullanmanın daha yaratıcı olmanıza yardımcı olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

S8. Teknolojiyi kullanmanız, tasarımlarınızı gerçekleştirirken karşılaştığınız problemlere çözüm yolu bulmanızda yardımcı olduğu mu? Nasıl?

S9. Teknoloji kullanarak çalışmalarınızı yapmanız özgünlük ve özgürlük anlamında bir farklılık yarattığını düşünüyor musunuz? Neden?

S10. Dijital çizim programlarının kullanımının derse karşı olan ilginizi artırdığına inanıyor musunuz? Neden?

S11. Dijital çizim programları kullanmanın estetik ve tasarım becerilerinize olumlu yönde bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

S12. Görsel sanatlar öğretmeninizin kullandığı yöntem ve tekniklerin tasarım üretme sürecinize bir etkisi oldu mu? Bunlar nelerdir?

EK-2

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-12018877-604.01.02-47239370 05/04/2022
Konu : Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı yazısı (Genelge 2020/2).
b) İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Rektörlüğünün 29.03.2022 tarihli ve 2200032199 sayılı yazısı.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Sanat Eğitimi Anasanat Dalı Sanat ve Tasarım Çalışmaları Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Pınar KARABACAK' ın, "Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Dijital Çizim Programları Kullanımının Öğrencilerin Çevresel Tutum ve Yaratıcılıklarına Etkisi" konulu tez çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı Menemen Halide Gencer Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde uygulama isteği ilgi (b) yazısında belirtilmektedir.

Söz konusu ölçeklerin uygulanmasının, yukarıda belirtilen okulda 2021-2022 eğitim öğretim yılında eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Dr. Murat Mücahit YENTÜR
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Mustafa YILDIZ
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:
1-Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
2-Anket Formları (3 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Fevzipaşa mh. 452 sk. no:15 konak/ İZMİR
Telefon No : 0 (232) 280 36 31
E-Posta: strateji35_1@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Dudu ALP Bilgisayar İşletmeni
Unvan : Bilgisayar İşletmeni
İnternet Adresi: Faks:_____

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 5dd8-605c-32e3-ab02-a535 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
MENEMEN KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-12379238-604.01.01-47355124 07.04.2022
Konu : Araştırma İzni

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi :a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı yazısı (Genelge 2020/2).
b) İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Rektörlüğünün 29.03.2022 tarihli ve 2200032199 sayılı yazısı.
c) Valilik Makamının 05.04.2022 tarihli ve 12018877-604.01.02-47239370 sayılı Onayı.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Sanat Eğitimi Anasanat Dalı Sanat ve Tasarım Çalışmaları Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Pınar KARABACAK' ın, "Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Dijital Çizim Programları Kullanımının Öğrencilerin Çevresel Tutum ve Yaratıcılıklarına Etkisi" konulu tez çalışmasını Müdürlüğümüze bağlı Menemen Halide Gencer Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde uygulama isteği Valilik Makamının ilgi (c) Onayı ile uygun görülmüştür.

Söz konusu ölçeklerin yukarıda belirtilen okulda 2021-2022 eğitim öğretim yılında, eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticilerinin uygun gördüğü şekilde, araştırma yapılmadan önce araştırmanın yapılacağı okullar tarafından "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Her Tür Okul ve Kurumlarda Yapılmasına İzin Verilen Araştırma Uygulamasında, Olabilecek Zararları Karşılama Taahhüdü" adlı ek'in araştırmacı tarafından doldurulması gerekmektedir.

Araştırmacı tarafından yapılan araştırmanın tamamlanmasından itibaren en geç iki hafta içinde Araştırmanın Teslimine İlişkin Taahhütname Tutanağı doldurulup araştırmanın CD' ye aktarılması sağlanarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Necmettin POLAT
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek:
1- Valilik Onayı (1 Sayfa)
2- Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)
3- Anket Formları (3 Sayfa)
4- Araştırma Teslim Tutanağı (1 Sayfa)
5- Fiziki Zararları Karşılama Taahütnamesi (1 Sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres :
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: İLKAY SELÇUK
Unvan : Şef
Telefon No : 0 (___) ___ __ __
E-Posta:
İnternet Adresi: Faks:_____
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden a133-054a-3cae-9c2c-c256 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İZMİR VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Pınar Karabacak
Kurumu / Üniversitesi	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Sanat Eğitimi Ana Sanat Dalı Sanat ve Tasarım Çalışmaları
Araştırma Yapılacak İller	İzmir
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	Menemen Halide Gencer MTAL
Araştırmanın Konusu	Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Dijital Çizim Programları Kullanımının Öğrencilerin Çevresel Tutum ve Yaratıcılıklarına Etkisi
Üniversite / Kurum Onayı	
Araştırma/Proje/Ödev/Tez Önerisi	Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Dijital Çizim Programları Kullanımının Öğrencilerin Çevresel Tutum ve Yaratıcılıklarına Etkisi (Tez)
Veri Toplama Araçları	Katılımcı Onam Formu, Görüşme Formu
Görüş İstenilecek Birim/Birimler	-----,
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
İlgi: Milli Eğitim Bakanlığının 21/01/2020 tarihli ve 1563890 sayılı Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2020/2 sayılı Genelgesi. Genelge gereğince; araştırma başvurusu olması gereken nitelikler açısından incelenmiş olup araştırmanın 2021-2022 öğretim yılında, eğitim öğretimi aksatmayacak ve eğitim kurumu yöneticisinin uygun gördüğü şekilde yapılmasına oybirliği ile karar verilmiştir.	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalif Üyenin Adı ve Soyadı: ----	**Gerekçesi; ----------**

K O M İ S Y O N

04/04/2022

(Başkan)	Üye	Üye	Üye	Üye
İlker ERARSLAN	Nurdan MARAL	Ceylan AYDIN	Dr.Yasin KAYIŞ	Selahattin ANIK
Müdür Yardımcısı	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen

UYGULAMANIN YAPILACAĞI OKUL LİSTESİ EK 1

İLÇE ADI	OKUL ADI
MENEMEN	MENEMEN HALİDE GENCER MESLEKİ VE TEKNİKK ANADOLU LİSESİ

EK-3

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Fakültesi tarafından gerçekleştirilecek "Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersinde Dijital Çizim Programları Kullanımının Öğrencilerin Çevresel Tutum ve Yaratıcılıklarına Etkisi." başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın kapsamı ve amacı; lise öğrencilerinin görsel sanatlar dersinde tasarım ilke ve elemanları ünitesi çerçevesinde tasarım uygulamalarını dijital ortamda yapmalarının çevresel tutumlarına ve yaratıcılıklarına etkisini incelemektir. Bu çalışma için sizden tahminen 40 dk. ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Cevaplarınızı verirken ses kaydı alınmak istenmektedir. Fakat ses kaydı alınmasını istemezseniz soruları yazılı olarak da cevaplandırabilirsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecek, katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen şekilde içtenlikle cevaplamanızdır. Bu formu okuyup/size okunmasını sağlayıp onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katılmayı kabul ettikten sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı doğrultusunda kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır.** Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya pinarcccan@hotmail.com e-posta adresinden ya da 05514253555 numaralı telefondan ulaşarak bilgi talep edebilirsiniz.

Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederiz.

Araştırmacının
Adı-Soyadı: Pınar KARABACAK
İmzası:
Tarih: 20/12/2021
İletişim Bilgileri: e-posta: pinarcccan@hotmail.com Telefon: 05514253555

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum/okunmasını sağladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güvence verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Bu formun imzalı bir nüshası bana verildi.

Katılımcının**:**
Adı-Soyadı:.....
İmzası:
Tarih:
İletişim Bilgileri: e-posta: Telefon:

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar için;

Veli veya Vasisinin
Adı-Soyadı:.....
İmzası:
Tarih:
İletişim Bilgileri: e-posta: Telefon:

EK-4

Görsel-1

Görsel-2

Görsel-3

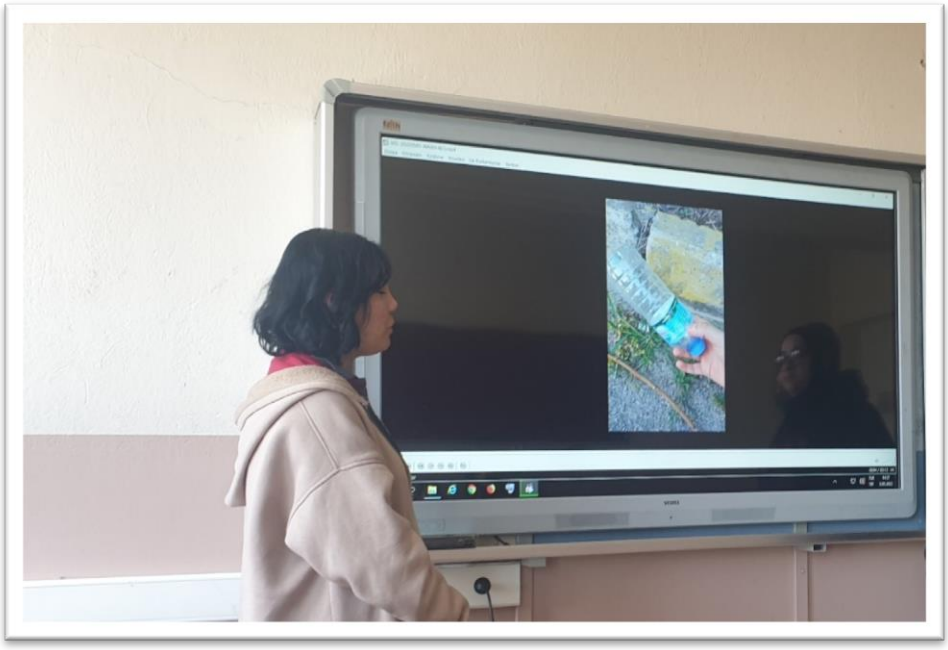

Görsel-4

Görsel-5

Görsel-6

Görsel-7

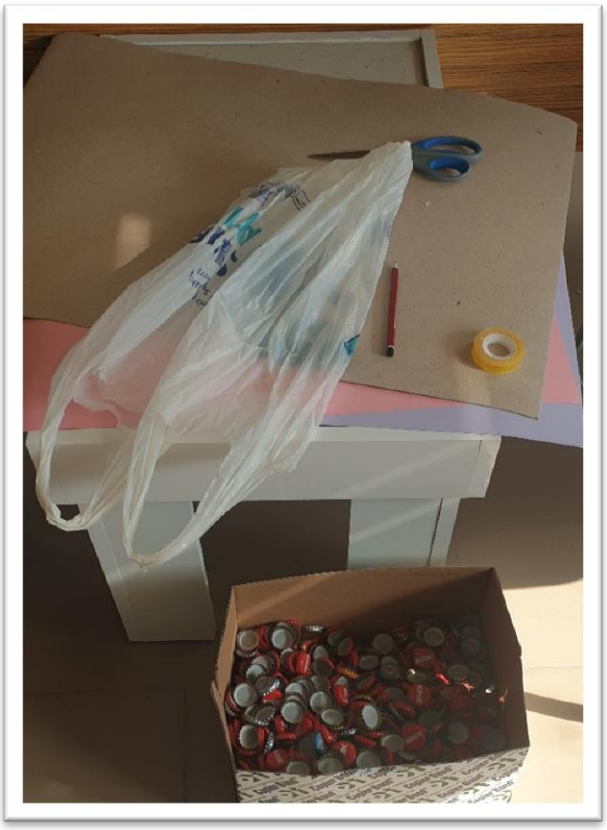

Görsel-8

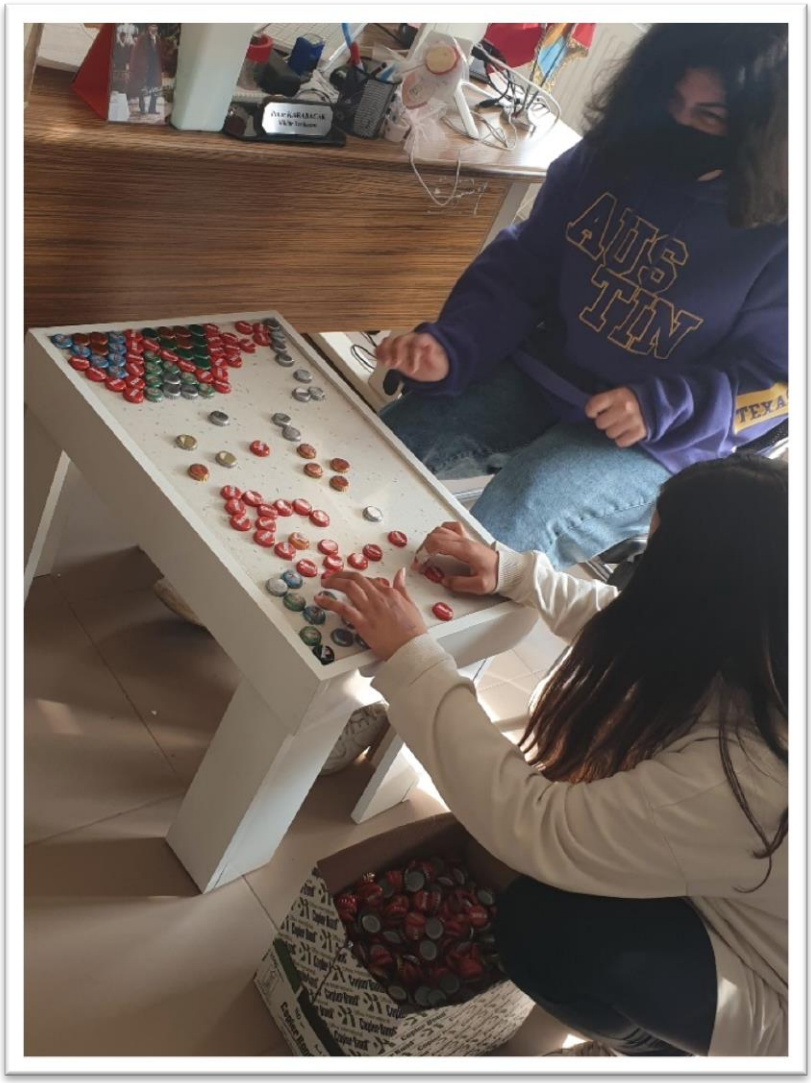

Görsel-9

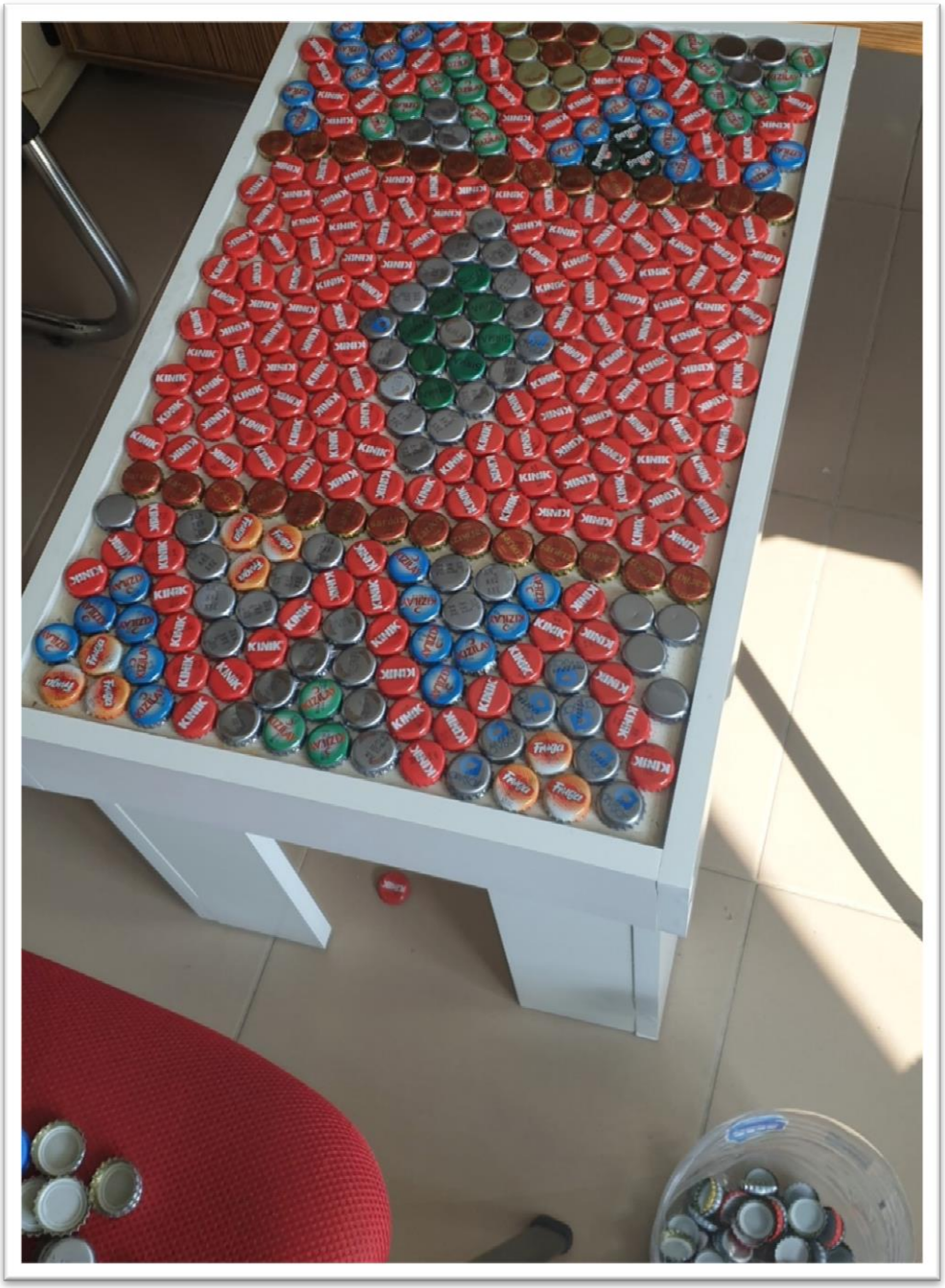

Görsel-10

Görsel-11

EK-5

HALİDE GENCER MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ GÖRSEL SANATLAR DERSİ 10 HALKLA İLİŞKİLER SINIF ÜNİTELENDİRİLMİŞ YILLIK DERS PLANI

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
ŞUBAT	1.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	1.Oluşturduğu geometrik formlarla tasarı ilkelerine uygun iki boyutlu yüzey düzenlemeleri yapar. 2.Oluşturduğu 3 boyutlu geometrik formlarla tasarı ilkelerine uygun yüzey düzenlemeleri yapar.	1.TASARI İLKELERİ 1.1 Tanımlar 1.2 Kompozisyon Ögeleri 1.2.1Yön 1.2.2Hareket 1.2.3Ölçü 1.2.4Aralık 1.3 Tasarı İlkeleri 1.4 Yeni Formlar Üretme	**1.** Öğrencilere genel dersin akışı ve işlenme yöntemleri hakkında bilgi verilerek çizim yaptırılacak uygulamalar indirilecektir.	Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
ŞUBAT	2.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	3. Noktayı kullanarak yüzey düzenlemeleri yapar. 4. Çizgiyi kullanarak yüzey düzenlemeleri yapar. 5. Nokta ve çizgiyi kullanarak yüzey düzenlemeleri yapar.	2. ÜÇ BOYUTLU FORM 3.NOKTA VE ÇİZGİ 3.1 Noktanın plastik sanatlardaki önemi, yapılmış çalışmalardan örnekler 3.2 Çizginin plastik sanatlardaki önemi, çizgi çeşitleri, Düz çizgi, Eğri çizgi	İndirilen programlarda uygulamalar yapılır çevre kirliliği konuları hakkında tartışma ve sohbet ortamında beyin fırtınası gerçekleştirilir.	Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
ŞUBAT	3.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	6. Yaptığı çalışmaların görsellerini dijital ortamda ders öğretmenine e-posta gönderir.	4. AÇIK KOYU VE IŞIK GÖLGE İLE İLGİLİ KAVRAMLAR 4.1Açık-koyu, ton, valör, form, kompozisyon, obje, etüt. 4.2Işık-gölge, doğal ışık kaynakları, yapay ışık kaynakları.	Öğrenciler istedikleri arkadaşları ile gruplar oluşturarak çalışmaların projelendirerek bir amaca bağlarlar.	Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir
MART	4.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	7. Işığa dikkat ederek açık-koyu ile geometrik formları hacimlendirir. 8. Doğru renk tonlarını doğru yerlerde kullanarak renk çemberi yapar.	5. AÇIK KOYU İLE YÜZEY DÜZENLEME 6. RENK 6.1 Renk oluşumu, tayf, armoni, skala, kontrast, ton, kromatik, ışık, marj, soyut	Kendi aralarında WhatsApp grupları oluşturarak ders dışında da etkileşimde bulunurlar	

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
MART	5.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	9. Çalışmalarını cep telefonlarına indirdikleri uygulamalar üzerinden yürütür, görsellerin dijital görüntüsünü kayıt altına alırlar. 10. Karakalem ve farklı boya efektlerini de içeren uygulamalarda çeşitli doku çalışmaları yaparlar.	7. DOKU 7.1 Doku ile ilgili temel kavramlar; doku (tekstür), biçim, birim biçim, modül birim, sistem, striktür 7.2 Doku çeşitleri ve özellikleri; bulundukları yere göre dokular, oluşumları yönünden dokular, duyumları ve anlatımları yönünden dokular.	Çevre kirliliğine dikkat çekmek amacıyla öğrenciler çalışmaların oluşumlarında tamamen atık malzemeden oluşacak şekilde planlarlar.	Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
MART	6.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	11. Karakalem ve farklı boya efektlerini de içeren uygulamalarda çeşitli doku çalışmaları yaparlar.	8. ÖZGÜN YÜZEY DÜZENLEMELERİ VE ÖRNEKLENDİRME 8.1 Örnekler	Çalışmalarına destek ve örnek teşkil etmesi amacıyla örnek çalışmalar incelenir, farkındalıklarını arttırma etkinlikleri düzenlenir.	Gösterip yaptırma, beyin fırtınası, gezi, gözlem.
MART	7.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	12. Karakalem ve farklı boya efektlerini de içeren uygulamalarda çeşitli doku çalışmaları yaparlar.	9. YÜZEY ÜZERİNE STRÜKTÜR ÇALIŞMALARI 9.1. Strüktür 9.2. Birim (Modül) 9.3. Bağ Elemanı	Gerçekleştirilen etkinlik sonucunda çalışmalarına form kazandırma işlemlerine hız kazandırırlar.	Gösterip yaptırma, beyin fırtınası, gözlem.

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
NİSAN	8.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	13. Karakalem ve farklı boya efektlerini de içeren uygulamalarda çeşitli doku çalışmaları yaparlar.	9.4. Ritim 9.5. Yön 9.6.Oran 9.7.Renk	Çalışmalarına ait geçirdikleri sürecin fotoğraf video ve çizimleriyle zenginleştirdikleri sunumlarını gruplar halinde derste sunarlar.	Gösterip yaptırma, beyin fırtınası, gözlem.
NİSAN	9.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	14. Karakalem ve farklı boya efektlerini de içeren uygulamalarda çeşitli doku çalışmaları yaparlar.	10. 3 BOYUTLU ÇALIŞMALAR	Çalışmalarına ait geçirdikleri sürecin fotoğraf video ve çizimleriyle zenginleştirdikleri sunumlarını gruplar halinde derste sunarlar.	Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
NİSAN	10.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	15. Yüzey üzerine kompozisyon ilkelerine uygun strüktür çalışmaları yaparlar.	10.1 Çalışmalarını 3 boyutlu hale getirir sunumunu yapar.	Çalışmalarına ait geçirdikleri sürecin fotoğraf video ve çizimleriyle zenginleştirdikleri sunumlarını gruplar halinde derste sunarlar.	Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir
NİSAN	11.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	16. Yüzey üzerine kompozisyon ilkelerine uygun strüktür çalışmaları yaparlar.	10.1 Çalışmalarını 3 boyutlu hale getirir sunumunu yapar.		
MAYIS	12.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	17. Yüzey üzerine kompozisyon ilkelerine uygun strüktür çalışmaları yaparlar.	10.1 Çalışmalarını 3 boyutlu hale getirir sunumunu yapar.		

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
MAYIS	13.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	18. Mekân içi veya dışında kompozisyon ilkelerine uygun üç boyutlu strüktür çalışmaları yapar.	10.1 Çalışmalarını 3 boyutlu hale getirir sunumunu yapar.	Çalışmalarına destek ve örnek teşkil etmesi amacıyla sergi gezisi yapılarak farkındalıklarını arttırma etkinlikleri düzenlenir.	Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir
MAYIS	14.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	19. Mekân içi veya dışında kompozisyon ilkelerine uygun üç boyutlu strüktür çalışmaları yapar.	Çalışmalarına ait sunumlarını gruplar halinde teslim eder.	Çalışmalarına ait sunumlarını gruplar halinde teslim eder.	

AY	HAFTA	SAAT	ÖĞRENME ALANI	KAZANIM	ETKİNLİKLER	AÇIKLAMALAR	DEĞERLENDİRME
MAYIS	15.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	20. Mekân içi veya dışında kompozisyon ilkelerine uygun üç boyutlu strüktür çalışmaları yapar.	Çalışmalarına ait sunumlarını gruplar halinde teslim eder.	Çalışmalarına ait sunumlarını gruplar halinde teslim eder.	Bütün öğrenme alanlarında açık uçlu sorular, tartışma, beyin fırtınası, öz değerlendirme, grup değerlendirme, gözlem formları, performans ve proje görevleri, öğrenci ürün dosyaları vb. kullanılarak değerlendirme yapılabilir
HAZİRAN	16.HAFTA	2 SAAT	ÖĞRENME ALANI : GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME	21. Mekân içi veya dışında kompozisyon ilkelerine uygun üç boyutlu strüktür çalışmaları yapar.	Çalışmalarına ait sunumlarını gruplar halinde teslim eder.		

Bu yıllık plan T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının yayınladığı öğretim programı esas alınarak yapılmıştır.

Pınar KARABACAK — Volkan AKTÜRK

Görsel Sanatlar Öğretmeni — Okul Müdürü

EK-6

GEZİ PLANI

Eğitim Kurumunun Adı	MENEMEN HALİE GENCER MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ
Gezi Tarihi	16/05/2022 Pazartesi günü
Gezi Yeri	İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sanat Galerisi D Blok
Geziye Çıkış Saati	10.30
Geziden Dönüş Saati	12.00
Gezi Kafile Başkanı	Pınar KARABACAK
Takip Edilecek Yol	Halide Gencer Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi bahçesinden servisle hareket edilecek. Hastane kavşağından çevre yoluna çıkış. 2. jet hava üstü yol ayırımından üniversite kampüs girişine varılacak. d bolok sanat galarisi ziyareti sonrasında aynı güzergahtan Halide Gencer Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesine geliş ile gezi sonlandırılacak.
Gezinin Amacı	1-Çevresel atık geri dönüşüm hakkında farkındalık kazanır. 2-Çevrenin doğanın önemini kavrar. Sanatsal ifade yöntemleri hakkında bilgilenir.
Gezinin Konusu	Doğa, Dönüşüm, Döngü ve Sanatsal farkındalık.
Gezi İçin Öğrencilere Verilecek İnceleme-Araştırma Görevi	Sınav projeleri hakkında fikir oluşturma ve portfolyo hazırlayıp sunma.
Değerlendirme	Gezi sonunda grup çalışması ile yapılacak geri dönüşüm projeleri etkinlikleri yaptırma.

GEZİYE KATILACAK SINIFLAR VE ÖĞRENCİ SAYILARI

Sıra No	Şube	Kız	Erkek	Toplam
1	10 Halkla ilişkiler/B	17	6	23
Toplam	**1**	**17**	**6**	**23**

GEZİYE KATILACAK SORUMLU ÖĞRETMENLER

Sıra No	Adı Soyadı	İmzası
1	Pınar KARABACAK	

Ayrıntıları yukarıda belirtilen bir gezi düzenlemek istiyorum.

Arz ederim.

OLUR

13/05/2019
Pınar KARABACAK
Görsel Sanatlar Öğretmen

13/05/2019
Volkan AKTÜRK
Okul Müdürü